

Eindrapportage

Platform Windkracht 3

Deel 2 – Nota van bevindingen

Windenergie in de gemeente Emmen, gebiedsproces II

Maart 2016

Voor u ligt DEEL 2 van de rapportage van platform Windkracht 3. Voor een juist beeld van wat er leeft onder de inwoners van de gemeente Emmen ten aanzien van de komst van windparken, is het essentieel dat ook kennis wordt genomen van DEEL 1, de weergave van alle opgehaalde informatie per gebied.

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. Inleiding	5
1.1 Introductie	5
1.2 Doel en opdracht Windkracht 3	5
1.3 Leeswijzer	6
2. Aanpak	7
2.1 Terugblik proces	7
2.2 Uitvraag en voorwaarden.....	8
2.3 Gepresenteerde voorstellen	9
2.4 Werkwijze en uitvoering.....	10
3. Bevindingen	12
3.1 Opkomst en deelname gebiedsproces II	12
3.2 Bevestiging gebiedsproces I	12
3.3 Teleurstelling resultaten uitvraag	12
3.4 Behoeftte aan gedegen onafhankelijke informatie	13
3.5 Rol gemeente	13
3.6 Maatschappelijke impact en zorg over verdeeldheid	14
3.7 Specifieke punten gebieden	14
4. Reflectie Windkracht 3	16
4.1 Analyse opbrengst uitvraag	16
4.1.1 Aantal en inhoud van de voorstellen	16
4.1.2 Reactie op de uitvraag.....	17
4.1.3 Grondposities	17
4.1.4 Verschil doet er toe	18
4.2 Analyse inbreng en reactie deelnemers gebiedsproces.....	18
4.3 Betekenis en aanbevelingen	19
4.3.1 Uitvraag en gebiedskeuze	19
4.3.2 Gemeentelijke kaders.....	21
4.3.3 Grondposities	25
4.3.4 Rol omwonenden	26
4.3.5 Vervolgbesluit.....	28
5. Van gedragscode naar omgevingsovereenkomst	29
5.1 Borging afspraken in omgevingsovereenkomst	29
5.2 Gemeentebrede aanpak voor gebiedsgericht maatwerk.....	30
5.3 Steun inbreng en betrokkenheid omwonenden	31

Bijlage 1	Model omgevingsovereenkomst windenergie Emmen	32
Bijlage 2	Vragenlijst onder deelnemers gebiedsproces II	42
Bijlage 3	Reactie(s) op conceptrapport gebiedsproces II	51
	Mail van C.J. de Weerd.....	51

Voorwoord

Voor u ligt de rapportage van bevindingen opgetekend door platform Windkracht3. Deze rapportage vormt het sluitstuk van een intensief gebiedsproces dat in korte tijd, tot stand is gekomen.

Vanuit een onafhankelijke positie hebben we als platform de opdracht gekregen om de inwonersinbreng ter voorbereiding op besluitvorming door het college van B en W en de gemeenteraad vorm te geven. Bij de meeste windenergie opgaven komen de omwonenden pas in beeld zodra gebieden zijn aangewezen en een ruimtelijke procedure is doorlopen terwijl de ontwikkelaars al veel eerder in het proces erbij betrokken zijn en invloed hebben gehad op de besluitvorming. De gemeente Emmen heeft er bewust voor gekozen om na en op basis van het eerste gebiedsproces ontwikkelaars via een uitvraag uit te nodigen om met voorstellen te komen voor de diverse gebieden. Dit om omwonenden meer te betrekken bij het proces en de keuzes rond de toewijzing van gebieden en om het belang van omwonenden een volwaardige plek te geven in de besluitvorming. De afgelopen periode hebben we verschillende gebiedsbijeenkomsten georganiseerd over windenergie in de gemeente Emmen om de door ontwikkelaars ingediende voorstellen te bespreken.

De gebiedsverslagen vormen deel I en vormen de basis voor deze rapportage van bevindingen (deel II). In deze rapportage is een analyse gemaakt van de informatie die is opgehaald en verzameld tijdens de bijeenkomsten. De “oogst” van de bijeenkomsten en de reacties, opmerkingen, aanvullingen en verhelderende inzichten van omwonenden, zoals opgetekend in deel 1, zijn daarbij van groot belang geweest. Wij zetten ons in om omwonenden tijdig te informeren en te betrekken bij de ontwikkeling van windenergie. We zien in Nederland vaak dat het anders en dus fout gaat. In Emmen willen ons inspannen voor een beter proces. Respect hebben voor elkaar en rekening houden met elkaar, dat is belangrijk.

Voor omwonenden blijft het een lastige vraag, nadenken over de condities waaronder windturbines geplaatst kunnen worden, terwijl de voorkeur geen windturbines is. Er is veel gesproken over de ingediende voorstellen. We merken dat de voorstellen veel los maken bij omwonenden. Tegelijkertijd zie we dat er grote verschillen zijn in de voorstellen. En dit verschil doet er toe!

Windkracht 3 wil iedereen bedanken voor zijn of haar constructieve bijdrage. Wij geven de verslaglegging van de bijeenkomsten (deel 1) en deze rapportage van bevindingen mee aan het gemeentebestuur voor besluitvorming. Samen met de informatie uit gebiedsproces I, ligt er een schat aan waardevolle informatie die bij kan dragen aan een zorgvuldig afgewogen besluitvormingsproces.

Namens platform Windkracht 3,

Rob Rietveld en Reinder Hoekstra.

1. Inleiding

1.1 Introductie

De gemeente Emmen heeft een taakstelling op zich genomen om de ontwikkeling van 95,5 MW windenergie mogelijk te maken. Deze opdracht is voortgekomen uit een landelijke en provinciale opgave. De gemeente heeft ervoor gekozen hierin zelf de regie te nemen. De gemeenteraad heeft dit vastgelegd in een regieplan waarmee de voorbereiding voor besluiten over waar en onder welke voorwaarden windenergie in de gemeente ontwikkeld kan gaan worden, is gestart. Het platform Windkracht 3 is gevraagd zich hierbij in te zetten voor een proces, waarbij omwonenden - meer dan in andere gebieden in Nederland - tijdig worden betrokken in de plan- en besluitvorming.

De gemeente Emmen heeft mede op basis van de bevindingen uit een eerste serie bijeenkomsten met omwonenden van zoekgebieden (gebiedsproces I) besloten om ontwikkelaars voor ontwikkeling van windenergie in de zoekgebieden uit te nodigen om met voorstellen te komen. Hiervoor is een uitvraag voor mogelijke ontwikkelaars uitgeschreven. Op verzoek van de gemeente Emmen is Windkracht 3 het gesprek met omwonenden aangegaan over de voorstellen van ontwikkelaars voor windenergie. Voor het Tuinbouwgebied Klazienaveen betrof dit een onderzoek van de gemeente voor de mogelijkheden en kansen die windenergie kan bieden. Dit omdat de gemeente hier in het zoekgebied zelf veel gronden in eigendom heeft. In totaal zijn in dat kader elf bijeenkomsten voor omwonenden van de zoekgebieden georganiseerd.

1.2 Doel en opdracht Windkracht 3

Platform Windkracht 3 wordt gevormd door Rob Rietveld en Reinder Hoekstra. Zij zijn dagelijks werkzaam bij de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines (NLVOW) en de Natuur en Milieufederatie Drenthe. In het platform Windkracht 3 zitten ze op persoonlijke titel. De gemeente Emmen ondersteunt het platform, onder andere op het gebied van communicatie, informatie, kaartmateriaal en verslaglegging.

Het platform zet zich in voor een plan- en besluitvormingsproces rond windenergie, waarbij omwonenden tijdig worden geïnformeerd en betrokken. Vanuit een onafhankelijke positie heeft het platform de opdracht gekregen om de inbreng van inwoners ter voorbereiding op besluitvorming door het college van B en W en de gemeenteraad vorm te geven. In de eerste helft van 2015 is hiervoor gebiedsproces I georganiseerd. Windkracht 3 heeft veel informatie opgehaald bij omwonenden en dit opgetekend in een bevindingenrapportage.

Platform Windkracht 3 is door de gemeente gevraagd om ook gebiedsproces II vorm te geven. Het bespreken van de ingebrachte voorstellen van ontwikkelaars met omwonenden. Ook het onderzoek naar de mogelijkheden voor windenergie in het Tuinbouwgebied Klazienaveen, wordt daarbij door Windkracht 3 besproken met omwonenden. Het platform begeleidt het gebiedsproces en geeft een reflectie op reacties van omwonenden op de voorstellen. Deze voorstellen zijn gebaseerd op een uitvraag van de gemeente. Hierbij is ook de opbrengst van het eerste gebiedsproces meegegeven aan de mogelijke ontwikkelaars.

Het platform consulteert omwonenden en rapporteert haar bevindingen. Deze inbreng wordt door Windkracht 3 gerapporteerd aan alle deelnemers van het gebiedsproces en vervolgens aangeboden aan het college van B en W en de gemeenteraad. Deze zullen dit betrekken bij de besluitvorming over realisatie van de windenergieopgave (95,5 MW) in de gemeente Emmen.

Deze besluitvorming betreft de structuurvisie met daarin de ruimtelijke aspecten en randvoorwaarden voor windenergie. De gemeente heeft Windkracht 3 ook gevraagd om elementen aan te dragen, hoe omwonenden in fase 3 (projectontwikkeling na vaststelling van de structuurvisie) betrokken kunnen blijven.

1.3 Leeswijzer

In de voorliggende rapportage geeft Windkracht 3 een overzicht van haar bevindingen uit gebiedsproces II.

Windkracht 3 hanteert hierbij dezelfde indeling als in de eerdere rapportage van gebiedsproces I. Deel 1, de verslaglegging, is het moederdocument. Het bevat alle informatie die opgehaald is op basis van de bijeenkomsten voor de verschillende zoekgebieden.

Voor u ligt deel 2. Dit deel bevat het geheel van de bevindingen. In het hierna volgende Hoofdstuk 2 is de aanpak van gebiedsproces II beschreven. Hierin wordt teruggeblikt op gebiedsproces I en worden de uitvraag, inzendingen en werkwijze beschreven. In Hoofdstuk 3 zijn de belangrijkste bevindingen uit alle bijeenkomsten opgetekend. Hoofdstuk 4 bevat een reflectie op de voorstellen en bevindingen en de overwegingen en aanbevelingen die hieruit volgen. De rapportage sluit af met Hoofdstuk 5, waarin aanbevelingen voor de vervolgfase zijn opgenomen als ontwikkeling van windenergie in de gemeente Emmen op basis van de structuurvisie mogelijk wordt gemaakt. Na presentatie en een eerste terugkoppeling van de bevindingen is aan de deelnemers een vragenlijst gestuurd. De uitkomsten daarvan zijn verwerkt in Hoofdstuk 4.

Als bijlagen zijn aan deze rapportage de resultaten van de vragenlijst, reacties na oplevering van de rapportage en een model voor een omgevingsovereenkomst toegevoegd.

Voor meer achtergronden over gebiedsproces I, kaartmateriaal en achtergronden van de zoekgebieden wordt verwezen naar de website van de gemeente en naar www.windkracht3.nl. Op deze laatste website staan ook de volledige presentaties van gebiedsproces II per avond.

2. Aanpak

In dit hoofdstuk is de aanpak van gebiedsproces II beschreven. Allereerst wordt hiervoor teruggeblikt op het proces, dat heeft geleid tot de uitvraag onder ontwikkelaars. Vervolgens worden de uitvraag en de ingediende voorstellen beschreven. Het hoofdstuk sluit af met de werkwijze van Windkracht 3 om omwonenden te informeren en te betrekken.

2.1 Terugblik proces

Op grond van landelijke taakstellingen voor wind op land, de afspraken met het Rijk en overleg met gemeenten in het provinciale zoekgebied, heeft de provincie bepaald dat in de gemeente Emmen 95,5 Megawatt aan windenergie mogelijk moet worden gemaakt. De gemeente Emmen heeft – na aanvankelijk verzet – de regie op zich genomen om deze taak zelf in te vullen. De inzet van de gemeente is er op gericht om ‘zoveel mogelijk hinder en gezondheidsrisico’s voor omwonenden te beperken’ (Regieplan Windenergie Emmen).

Het gebiedsproces staat niet op zich zelf maar is een onderdeel van een breder integraal planproces. Besluitvorming vindt plaats in de gemeenteraad door vaststelling van de structuurvisie. In het regieplan van de gemeente staat:

Besluitvorming

De raad beslist uiteindelijk over de structuurvisie en daarmee de gebiedskeuze. De gemeenteraad vertegenwoordigt de inwoners van de gemeente Emmen. Inwoners dragen geen verantwoordelijkheid voor de gebiedskeuze.

Uit het eerste gebiedsproces kwam naar voren dat het voor omwonenden een lastig dilemma is om te praten over voorwaarden waaronder ontwikkeling plaats moet vinden zolang ‘hun’ zoekgebied niet is uitgekozen. Omwonenden willen juist ook betrokken worden bij de bovenliggende keuzes (nut/noodzaak, criteria gebiedskeuzes en afwegingen structuurvisie). Daarnaast bleek dat in dit stadium nog veel onbekendheid is over de plannen van ontwikkelaars en mogelijkheden voor compensatie en participatie. Om deze redenen heeft het platform Windkracht 3 de gemeente geadviseerd omwonenden goed te betrekken bij de gemeentebrede afwegingen (de verdeelsleutel), onder meer door uit te gaan van een aantal keuze scenario’s. Windkracht 3 is van mening dat de opbrengst uit het gebiedsproces niet alleen van invloed moet zijn op de invulling van de windopgave per gebied, maar juist ook moet worden betrokken bij de gebiedskeuze, de verdeelsleutel en de randvoorwaarden.

In haar bevindingen van gebiedsproces I in 2015 heeft Windkracht 3 de gemeente ook geadviseerd om voor het vaststellen van de structuurvisie, ontwikkelaars uit te dagen om te komen met voorstellen, met daarbij de nadruk op maatschappelijke aspecten. De gemeente heeft deze adviezen opgevolgd. In de ontwerp structuurvisie, die in juni 2015 is gepresenteerd, is een aantal keuzescenario’s opgenomen.

De gemeenteraad heeft vervolgens in november 2015 besloten tot een tussenstap. “Voor een weloverwogen keuze in de structuurvisie van een (combinatie van) gebieden is nadere informatie

over de mogelijkheden voor vermindering van overlast, compensatie, bijdragen aan gebiedsontwikkeling en participatie in de verschillende zoekgebieden wenselijk. Dit geeft aanleiding om voorafgaand aan de vaststelling van de structuurvisie potentiële ontwikkelaars de gelegenheid te geven om toezeggingen met betrekking tot deze onderdelen kenbaar te maken. Deze informatie kan de raad vervolgens meewegen in de finale besluitvorming ten aanzien van de structuurvisie” (uit besluit tussenstap gemeenteraad).

Ontwikkelaars zijn hierna uitgenodigd om met voorstellen voor planontwikkeling te komen. Deze voorstellen zijn vervolgens besproken met omwonenden van de in de ontwerp structuurvisie opgenomen zoekgebieden. Op deze manier wil de raad inzicht krijgen in de mogelijkheden voor het beperken van hinder, participatie in en compensatie van de potentiële windparken.

2.2 Uitvraag en voorwaarden

Met de uitvraag van de gemeente zijn ontwikkelaars uitgedaagd om met voorstellen te komen voor projectontwikkeling met aandacht voor reacties en wensen van omwonenden op basis van de rapportage van gebiedsproces I en zaken als compensatie, hinderbeperking en participatievormen. De uitvraag van de gemeente bevat onder andere de volgende randvoorwaarden en uitgangspunten:

Randvoorwaarde (mag niet vanaf worden geweken in voorstel)

- Afstand van 1100 meter tot woongebieden en 500 meter tot individuele woningen

Uitgangspunten

- Maximale ashoogte van 100 meter
- Maximale tiphoogte van 149 meter
- Tijdelijke plaatsing voor 16 jaar
- *Uitkomst/bevindingen gebiedsproces I*

Ontwikkelaars is gevraagd een voorstel in te dienen conform deze randvoorwaarden en uitgangspunten. De gemeente heeft daarbij aangegeven dat de mate waarin de voorstellen tegemoet komen aan deze criteria een rol gaat spelen bij de uiteindelijke besluitvorming van de gemeenteraad over de gemeentelijke structuurvisie.

Daarnaast is in de uitvraag de mogelijkheid geboden om een variant in te dienen die afwijkt van de bovengeschetste uitgangspunten; ashoogte, tiphoogte en tijdelijke vergunning van 16 jaar. De gedachte daarachter is, dat de ontwikkelaars ook mogelijkheden in beeld mogen brengen, die leiden tot een financieel en/of maatschappelijk betere opbrengst. In de uitvraag is aangegeven dat daarbij dan duidelijk moet worden gemaakt, hoe omwonenden daarvan kunnen profiteren. Bijvoorbeeld minder overlast of inzet extra rendement.

Voor het zoekgebied Tuinbouwgebied Klazienaveen waar de gemeente de belangrijkste grondeigenaar is, laat de gemeente de mogelijkheden en kansen die windenergie kan bieden onderzoeken door een onafhankelijke deskundige. Een marktinventarisatie maakt deel uit van dit onderzoek, waarbij bestaande initiatieven, zoals het tuindersinitiatief, in het onderzoek worden betrokken. Een presentatie van de uitkomsten van dit onderzoek is onderdeel van gebiedsproces II.

De bevindingen van Windkracht 3 uit gebiedsproces I zijn meegegeven in de uitvraag. Deze bevindingen betreffen de resultaten van de gebiedsbijeenkomsten met ontwerpateliers waarin onder andere verschillende opgaven en opstellingen zijn besproken. De aspecten die te maken hebben met randvoorwaarden zijn daarbij verdeeld over 4 thema's: minimalisering overlast, compensatie schade, omgangsafspraken en mee profiteren.

Minimalisering overlast	Compensatie schade	Omgangsafspraken	"Mee profiteren"
<ul style="list-style-type: none"> • Geluids-reducerende maatregelen • Beeld beïnvloedende maatregelen • Tijdelijke vergunning • Afbraakregeling 	<ul style="list-style-type: none"> • Planschade • Inkomensschade • Vermindering woon- leef genot • Schadeafhandeling • Bijdrage gebiedsfonds 	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie & communicatie • Klachten-afhandeling • Geschillen-beslechting 	<ul style="list-style-type: none"> • Omwonenden-regeling • Dorps- of windcoöperatie • Gebiedsfonds • Financiële participatie (aandeelhouders/ obligatiehouder windpark, Dorpsmolen)

Figuur 1: de vier thema's uit gebiedsproces I

2.3 Gepresenteerde voorstellen

De uitvraag is door de gemeente openbaar gemaakt en gepresenteerd aan ontwikkelaars die bij de gemeente hun belangstelling hebben aangegeven. Deze konden vervolgens tot 22 januari 2016 voorstellen indienen. Van de gemeente Emmen hebben ontwikkelaars de mogelijkheid gekregen om na de eerste informatieavond een addendum in te dienen op het voorstel. Windkracht 3 heeft aangegeven dat een eventueel addendum uiterlijk 26 februari moest zijn ingediend, om mee te kunnen nemen in het gebiedsproces.

In de tabel is een overzicht gegeven van de gepresenteerde voorstellen. Deze voorstellen zijn in volledige vorm te vinden op de website van Windkracht 3 (onder belangrijke documenten).

Locatie	Initiatiefnemer	Aantal	Gebiedsfonds	Uitwerking	Exploitatie	Maximum hoogte as / rotor / tip	Participatie
De Vennen	Grondeigenaren	5 x 3	Conform NWEA	Open voor participatie	25 jaar	Hoger dan 100 / 100 / 150	Mogelijk
N34	Raedthuys / Yard	5 x 3	NWEA 50ct	Dialoog opzoeken	30 jaar	140 / 140 / 210	Dorpsmolen
N34	Intocoon	2 x 3		Dialoog opzoeken	16 jaar	100 / 100 / 150	25% ontwikkelaar, 50% boeren, 25% burgers
Pottendijk	Raedthuys / Yard	20 x 3	NWEA 50ct	Dialoog opzoeken	30 jaar	140 / 140 / 210	Dorpsmolen
Zwartenbergerweg	Raedthuys / Yard	7 x 3	NWEA 50ct	Dialoog opzoeken	30 jaar	140 / 140 / 210	Dorpsmolen
Tuinbouw	Gemeente (onderzoek)	5 x 3	Divers	Dialoog opzoeken	16 jaar	100 / 100 / 150	Omwonenden, tuinders, gemeente

Figuur 2: Samenvatting gepresenteerde voorstellen

Voor de zoekgebieden Berkenrode en Groenedijk zijn bij de gemeente geen voorstellen ingediend door ontwikkelaars. De zoekgebieden zijn volgens de gemeente hiermee niet afgevallen als mogelijke locatie voor een windpark. De gemeenteraad beslist uiteindelijk over de structuurvisie en daarmee de gebiedskeuze. Omwonenden uit deze twee gebieden die zich aan hebben gemeld voor de gebiedsbijeenkomsten, zijn uitgenodigd voor de gemeentebrede bijeenkomst.

2.4 Werkwijze en uitvoering

Platform Windkracht 3 heeft de afgelopen weken elf bijeenkomsten georganiseerd voor omwonenden. In totaal zijn circa 7700, door de gemeente aangeleverde, adressen aangeschreven binnen en buiten de gemeente Emmen waarbij is uitgegaan van een straal van 2 tot 2,5 kilometer van elk zoekgebied. Verder zijn er uitnodigingen verstuurd naar alle deelnemers van gebiedsproces I.

Gebiedsbijeenkomsten

Per zoekgebied zijn twee avonden georganiseerd. Omwonenden hebben informatie gekregen over het gebiedsproces en de door de ontwikkelaars gepresenteerde voorstellen.

Tijdens de eerste bijeenkomst zijn door ontwikkelaars de voorstellen per gebied gepresenteerd. Omwonenden hebben vragen kunnen stellen aan de ontwikkelaars en hebben suggesties tot verbetering gedaan. Ontwikkelaars hebben de mogelijkheid gekregen om naar aanleiding van de reacties een aanvulling op het voorstel te doen.

Tijdens de tweede bijeenkomst stond de mening van omwonenden centraal. Zonder aanwezigheid van ontwikkelaars zijn de voorstellen besproken met omwonenden. Omwonenden hebben daarbij kunnen aangeven wat zij van de voorstellen vinden en wat zij de gemeente voor de besluitvorming wil meegeven.

Het onderzoek voor het zoekgebied Tuinbouwgebied Klazienaveen is via dezelfde aanpak besproken met omwonenden.

Voor de zoekgebieden Berkenrode en Groenedijk zijn geen voorstellen ingediend door ontwikkelaars. Omdat er geen voorstel te bespreken is, zijn de gebiedsbijeenkomsten voor deze zoekgebieden komen te vervallen.

Gemeentebrede bijeenkomst

De eerste bevindingen van Windkracht 3 zijn na de gebiedsavonden gepresenteerd op de gemeentebrede bijeenkomst op 3 maart 2016. Voor deze bijeenkomst waren alle deelnemers van gebiedsproces II uitgenodigd inclusief omwonenden van de zoekgebieden Berkenrode en Groenedijk. Circa 160 omwonenden vanuit alle zoekgebieden waren aanwezig. Omwonenden hebben naar aanleiding van deze presentatie de gelegenheid gekregen om te reageren, onder andere via de rondgestuurde vragenlijst, op de daar gepresenteerde bevindingen.

Figuur 3: foto gemeentebrede bijeenkomst

Vragenlijst

Naar alle deelnemers van gebiedsproces II is vervolgens een vragenlijst gestuurd. Een aantal belangrijke bevindingen en keuzepunten, zijn in deze vragenlijst verwerkt. In de vragenlijst is ook een aantal mogelijkheden voor reactie opgenomen.

De respons op de vragenlijst is groot. Twee derde van de aangeschreven adressen heeft de vragen ingevuld. In deze rapportage is gebruik gemaakt van de uitkomsten. De volledige weergave van de uitkomsten is in Bijlage 2 opgenomen.

Daarnaast is er de gelegenheid geboden om per e-mail te reageren op het proces, de bijeenkomsten en de gepresenteerde bevindingen. Waar mogelijk zijn deze reacties verwerkt in deze rapportage. Alle reacties op de gemeentebrede bijeenkomst en deze eindrapportage worden als Bijlage 3 toegevoegd.

In de informatievoorziening speelt de website www.windkracht3.nl een belangrijke rol. Hierop staan alle presentaties en andere relevante informatie. Daarnaast zijn twee nieuwsbrieven verstuurd waarin we alle betrokken hebben geïnformeerd over de start en voortgang van het tweede gebiedsproces.

3. Bevindingen

De belangrijkste bevindingen uit de gebiedsbijeenkomsten zijn in dit hoofdstuk weergegeven. Hiervoor is gebruik gemaakt van een indeling per thema. De bevindingen zijn gemeentebreed en van toepassing op alle gebieden. Daar waar bevindingen specifiek betrekking hebben op een gebied is dit vermeld. De volledige verslaglegging van de bijeenkomsten per gebied is opgenomen in deel 1 van deze rapportage.

3.1 Opkomst en deelname gebiedsproces II

De aandacht voor gebiedsproces II was groter dan voor gebiedsproces I. Er zijn circa 7700 uitnodigingen verstuurd en circa 400 unieke deelnemers hebben één of meerdere avonden bezocht. Ten opzichte van gebiedsproces I waren er veel nieuwe gezichten en ook op de tweede gebiedsavonden was er een stijgende belangstelling. Hierdoor was er een gemengde groep met verschillend kennisniveau in de zalen aanwezig. Voor de eerdere deelnemers uit gebiedsproces I bevatten daarom de avonden deels een herhaling van de inhoud. Hier kwam ook regelmatig een reactie op.

Ook de media aandacht voor gebiedsproces II was groter dan voor gebiedsproces I.

3.2 Bevestiging gebiedsproces I

Van de omwonenden die deel hebben genomen aan het gebiedsproces, is het merendeel tegen windturbines in hun omgeving. Hierin zit geen onderscheid tussen de gebieden. Als er toch windturbines komen, willen omwonenden een zo gering mogelijk aantal en maximale waarborging van hun belangen en compensatie. Het blijft een lastige opgave om te praten over randvoorwaarden voor windturbines als je tegen windturbines in je eigen gebied bent. De mate waarin is gesproken over de randvoorwaarden varieert per gebied. Daarnaast wordt de nut en noodzaak van de windopgave ter discussie gesteld waarbij diverse alternatieve opties voor energieopwekking, en met name zonne-energie, worden aangehaald.

In gebiedsproces I zijn onder andere op basis van de vier thema's: minimalisering overlast, compensatie schade, omgangsafspraken en mee-profigteren vragen gesteld. Over het algemeen bleek dat het voorkomen van hinder en overlast voor omwonenden het zwaarst weegt. Dit beeld is in gebiedsproces II bevestigd. Om hinder en overlast te beperken zijn door de gemeente aan aantal randvoorwaarden en uitgangspunten opgesteld. De afstand van 1100 meter tot woongebieden wordt door de deelnemers belangrijk gevonden. Zorg gaat uit naar de algemene effecten en individuele woningen tussen de 500 en 1100 meter. Er worden vraagtekens geplaatst bij de gehanteerde indeling tussen woongebieden en individuele woningen. Compensatie vindt men essentieel en een eerste vereiste. Participeren lijkt nu nog een stap te ver voor de omwonenden van de gebieden om in overweging te nemen. Hiervoor moet eerst duidelijkheid zijn over de gebiedskeuze.

3.3 Teleurstelling resultaten uitvraag

Op de avonden is boosheid en frustratie geuit over de voorstellen van de ontwikkelaars waarin volgens de deelnemers niet of nauwelijks tegemoet wordt gekomen aan de uitvraag van de gemeente en de wensen van omwonenden. De teleurstelling overheerst over wat er door de

ontwikkelaars met de opbrengst is gedaan uit gebiedsproces I. De houding van ontwikkelaars is meerdere malen verwoord als 'arrogant' .

Een aantal grondposities in de gebieden is al langere tijd ingenomen door ontwikkelaars. Dit was bij een deel van de deelnemers ook in gebiedsproces I bekend. Het openbaar maken van deze posities in combinatie met het aanbod bracht in het gebiedsproces een zeker schokeffect te weeg brengt. Twee ontwikkelaars hebben elkaar bij de uitvraag opgezocht. Samenwerking was ook gevraagd door de gemeente maar is door de omwonenden in combinatie met het aanbod ervaren als meer machtspositie en minder marktwerking. Dit besef leidde mede tot veel negatieve reacties op de voorstellen, die zich toespitsen op het voorstel van Raedthuys/Yard. Omwonenden reageren op de dominante positie en vrezen dat het maatschappelijk belang daardoor in het gedrang komt.

Voldoen de voorstellen wel aan de uitvraag? Deze vraag is door veel deelnemers gesteld. Er is in hun beleving weinig gedaan met de opbrengst uit gebiedsproces I en er wordt afgeweken van de uitgangspunten. Voorstellen die niet voldoen aan de gestelde voorwaarden zou de gemeente niet in behandeling moeten nemen vinden veel omwonenden.

3.4 Behoeftte aan gedegen onafhankelijke informatie

De betrokkenheid van de deelnemers is groot en er is een grote informatiebehoefte om een gedegen mening te kunnen vormen. Deze informatie moet vertrouwd, juist en volledig zijn. Door omwonenden is meer informatie gevraagd. Specifiek genoemd zijn onder andere:

- Kaarten zoekgebieden
- Onderzoek Tuinbouwgebied Klazienaveen
- Heli Holland
- Verdrag van Meppen
- Ontwikkeling windpark Duitsland
- Exploitatie/rendementen (verdeling lusten en lasten).

Een apart punt daarbij was dat reacties op de zienswijze en inspraak op de ontwerp structuurvisie nog in behandeling zijn bij de gemeente. Deelnemers signaleerden dat ze deze reacties en informatie nodig hebben om hun inbreng volledig te kunnen laten zijn.

3.5 Rol gemeente

Veel omwonenden geven als reactie dat de gemeente haar rug recht moet houden met betrekking tot de gestelde randvoorwaarden, zoals geformuleerd in de uitvraag. "Als ik een huis wil bouwen, moet ik ook aan voorwaarden qua hoogte en afmetingen voldoen." Belangrijke voorwaarden zijn:

- Een afstand van 1100 meter tot woongebieden en 500 meter tot individuele woningen;
- Een ashoogte voor windturbines van maximaal 100 meter en een tiphoogte voor windturbines van maximaal 149 meter;
- Tijdelijke plaatsing van windturbines voor de duur van 16 jaar.

Een aantal deelnemers plaatst daarbij kritische kanttekeningen bij de duur van 16 jaar. Er zijn vragen over wat er daarna gebeurt en scepsis over de betrouwbaarheid van deze voorwaarde op termijn. De verwachting is dat het uitgangspunt van 16 jaar in de praktijk door de gemeente niet gehandhaafd zal (kan) worden. Voor enkele deelnemers weegt tijdelijke plaatsing minder zwaar dan afstand (1100 en 500 meter) en hoogte (maximale tiphoogte van 150 meter).

Er is in openheid gepraat over de voorstellen. De bereidheid om mee te werken aan gebiedsproces II bij omwonenden was groot, maar het vertrouwen in het proces is tegelijk broos. Het resultaat van de

uitvraag lijkt hieraan niet te hebben bijgedragen. In de verschillende bijeenkomsten zijn bij veel onderwerpen vraagtekens gezet. Variërend van de inhoud van kaarten en onderzoek tot de besluitvorming door de gemeente. Het gemeentelijke besluitvormingsproces wordt door een aantal deelnemers als niet transparant ervaren. Een aantal mensen geeft aan het idee te hebben dat alles al besloten is en dat het gebiedsproces alleen maar 'voor de Bühne' is. Ook de onafhankelijke rol van Windkracht 3 is door een enkeling ter discussie gesteld op de avonden.

Hoewel het vertrouwen broos is, wordt de gemeente wel gezien als de eerste aangewezen overheid om besluiten te nemen. Er is veel commentaar geuit op de besluitvorming en de rol van het ministerie van Economische Zaken en van de provincie over de opgave. Het dilemma dat als de gemeente geen besluit neemt over de verdeling van windenergie, de provincie of het Rijk de regie overneemt, wordt herkend. Omwonenden zien ook de risico's die dat meebrengt voor de waarborging van hun belangen. Naast kritiek op de gemeente is er ook waardering dat de gemeente omwonenden in een vroeg stadium bij de windopgave betreft.

Al geruime tijd wordt er in Emmen gesproken over windturbines. Het proces wordt door meerdere aanwezigen als (te) langdurig en, gezien de voorstellen, ook als teleurstellend ervaren. Er is behoefte aan een duidelijk standpunt van het college van B en W.

3.6 Maatschappelijke impact en zorg over verdeeldheid

Windenergie is een beladen onderwerp, waarbij de emoties op kunnen lopen. Vanuit diverse omwonenden is zorg geuit over wat dit voor effect kan hebben op de onderlinge omgang binnen gebieden. Het gaat hierbij om de verhoudingen tussen voor- en tegenstanders, grondeigenaren en omwonenden en de rol van projectontwikkelaars. Ook is zorg geuit hoe omwonenden met elkaar omgaan tussen verschillende gebieden. Er is een volstrekt logische behoefte om op te komen voor het 'eigen' gebied. Door naar andere gebieden te verwijzen, kan worden volstaan met geen of minder windturbines in de eigen omgeving. Hierdoor kan er tweespalt binnen en tussen gebieden ontstaan.

Veel deelnemers zijn binnen een opgave voor een bepaalde vorm van verdeling, maar de betekenis hiervan verschilt per gebied. Het merendeel hecht veel waarde aan het voorkomen van insluiting, waarbij de invulling vervolgens weer discussie oproept. Daarnaast is regelmatig gesteld dat men niet door de hele gemeente windturbines wil tegenkomen. De voorkeur voor concentratie of spreiding is echter ook vaak afhankelijk van de gevolgen voor de eigen omgeving waarin mensen wonen.

3.7 Specifieke punten gebieden

Ieder gebied kent ook specifieke punten. Voor de Zwartembergerweg wordt bijvoorbeeld aansluiting bij de Duitse windplannen genoemd. Ook in De Vennen wordt onder andere gerefereerd aan Duitse windturbines, voorkom insluiting tussen deze bestaande windturbines en mogelijke windturbines in Pottendijk. Voor Pottendijk is de grote omvang van het gebied kenmerkend. Hierdoor zijn er meer mogelijkheden voor opstellingen en gaat de discussie meer dan in de andere gebieden over het aantal windturbines. De onduidelijkheid over de beperkingen als gevolg van Heli Holland, de bestaande geluidsoverlast van het geluidsportcentrum en het gevolg van de snelheidsverhoging op de N391 worden hierbij vaak genoemd. Het zoekgebied N34 is het enige gebied waarvoor twee voorstellen zijn ingediend. Hierdoor werden de verschillen tussen de ingediende voorstellen op de eerste bijeenkomst al zeer duidelijk. Voor het Tuinbouwgebied Klazienaveen tenslotte is geen voorstel, maar een onderzoek van de gemeente gepresenteerd. De gemeente is hier eigenaar van de gronden, en binnen het onderzoek is ook een bestaand tuindersinitiatief betrokken, hetgeen op de bijeenkomst vragen oproept.

Dit zijn slechts een paar voorbeelden van de specifieke punten per gebied. In deel 1 van deze rapportage is de volledige verslaglegging per gebied opgetekend.

4. Reflectie Windkracht 3

In dit hoofdstuk geven we onze reflectie op gebiedsproces II. We gaan eerst in op de resultaten en opbrengst van de uitvraag en reacties en inbreng van de omwonenden. Deze resultaten spiegelen we vervolgens aan de beoogde doelstellingen. De conclusies die hieruit zijn te trekken vormen de opstap voor aanbevelingen voor het vervolg.

Beoogde doelstellingen gebiedsproces II

Windkracht 3 heeft de gemeente na gebiedsproces I geadviseerd voor de finale projectontwikkeling in de zoekgebieden uit te gaan van een vorm van maatschappelijke tender. Beoogd daarbij was projectontwikkelaars uit te nodigen en competitief uit te dagen tot plannen waarbij naast zaken als rendement ook verminderen van hinder, compensatie en participatie criteria vormen.

De gemeente heeft deze aanbeveling overgenomen en omgezet in een extra tussenstap in het kader van de voorbereiding van de besluitvorming voor de aanwijzing van gebieden in de structuurvisie. De uitvraag aan potentiële ontwikkelaars, een deskundigentoets, het onderzoek naar de mogelijkheden van Tuinbouwgebied Klazienaveen en het gebiedsproces II vormden de belangrijkste ingrediënten van deze tussenstap.

De gemeente beoogde hiermee meer informatie te krijgen over de niet ruimtelijke aspecten (als hinder beperkende maatregelen, compensatie, bijdragen aan gebiedsontwikkeling, participatie). De tussenstap moet daarnaast bijdragen aan het creëren van een betere positie voor omwonenden ten opzichte van ontwikkelaars.

Ontwikkelaars hebben voorafgaande aan de gebiedskeuzes de mogelijkheid gekregen om voorstellen in te dienen waarin ze konden aangeven in hoeverre zij tegemoet konden komen aan de uitgangspunten van de gemeente en de wensen van omwonenden. De aanpak die hier gekozen is kijkt af van hoe in de regel windenergieparken in Nederland worden ontwikkeld.

4.1 Analyse opbrengst uitvraag

4.1.1 Aantal en inhoud van de voorstellen

Het aantal voorstellen dat ingediend is vinden we teleurstellend weinig. In theorie konden er twaalf verschillende voorstellen worden ingediend voor de zes gebieden en de uitkomst van het onderzoek voor het Tuinbouwgebied Klazienaveen. Er zijn slechts vijf voorstellen ingediend voor vier gebieden, waarvan drie door Raedthuys/Yard met dezelfde randvoorwaarden. Er zijn dus drie “unieke” voorstellen met verschillende randvoorwaarden en de presentatie van het onderzoek van de gemeente voor het Tuinbouwgebied Klazienaveen. Een aantal ontwikkelaars hebben elkaar - in lijn met de uitvraag - opgezocht en per gebied één voorstel ingediend. Voor de gebieden Berkenrode en Groenedijk zijn geen voorstellen ingediend.

Hoewel er weinig voorstellen te vergelijken zijn, zijn er wel grote verschillen in de toon, uitwerking en volledigheid van voorstellen. Het voorstel van Intocon voldoet op diverse punten aan de uitgangspunten van de gemeente. Volgens Raedthuys/Yard en de initiatiefnemer voor De Vennen is het niet mogelijk om een voorstel te maken dat voldoet aan alle uitgangspunten. De ontwikkelaars beroepen zich erop dat er dan geen rendabel plan kan worden ontwikkeld. Een onderbouwing voor deze bewering ontbreekt echter.

Het gepresenteerde onderzoek voor het Tuinbouwgebied Klazienaveen stelt dat projectontwikkeling binnen de gestelde randvoorwaarden wel mogelijk is. Dit bevestigt het belang van een degelijke onderbouwing en een onafhankelijk deskundigentoets van de ingediende voorstellen.

Alle voorstellen zijn qua inhoud en uitwerking summier van aard, die voor De Vennen en die van Intocon bij de N34 in het bijzonder. Geen van de voorstellen bevat een specifiek compensatie en/of participatieplan. Volstaan wordt met een verwijzing naar de landelijke gedragscode van de NWEA. Wel worden de eerste aanzetten voor participatie en coöperatie gedaan. Zo bevat de aanvulling van Raedthuys/Yard een concreet voorstel voor wat betreft het beschikbaar stellen van een deel van de turbines voor de omgeving om in eigen beheer te exploiteren.

Er is in de voorstellen geen uitwerking gegeven aan verschillende opties die betrekking kunnen hebben op opstellingen, hinderbeperking of hoeveelheid opbrengst in relatie tot compensatie. Het gepresenteerde onderzoeksresultaat voor het Tuinbouwgebied Klazienaveen bevat wel calculaties voor verschillende aanpakken. Het onderliggende onderzoek zelf is echter nog niet beschikbaar gesteld om mee te nemen in de analyse en aanbevelingen in dit rapport.

Er is in het algemeen geen tot weinig aansluiting met de opbrengst uit gebiedsproces I in de voorstellen terug te vinden. Daar waar wel verwijzingen naar gebiedsproces I zijn opgenomen, lijken ze meer een onderbouwing van de eigen keuze, dan invulling aan de wensen van omwonenden.

De indicatieve opstellingen voor de N34, Zwartenbergweg en Tuinbouwgebied Klazienaveen sluiten aan bij de uitkomsten van het gebiedsproces, maar heel veel andere opties zijn in de gebieden ook niet mogelijk.

Door de indieners wordt opgemerkt dat de resultaten van de door omwonenden aangegeven voorkeuren met betrekking tot compensatie en participatie in dit stadium lastig te vertalen en daarmee in te vullen zijn. Op zich een voor ons herkenbaar punt, maar enige indicatie was volgens ons wel mogelijk geweest om aan te geven.

Samenvattend vinden we de opbrengst van de uitvraag mager.

4.1.2 Reactie op de uitvraag

Het voorstel van Intocon (N34) voldoet aan diverse uitgangspunten van de gemeente, maar Intocon geeft daarbij wel aan dat het erg lastig is om daarbinnen een rendabel plan te maken. Dit wordt bevestigd vanuit het onderzoek voor het Tuinbouwgebied Klazienaveen. Volgens Raedthuys/Yard en de initiatiefnemers in De Vennen is het onmogelijk om een rendabel voorstel te maken dat voldoet aan alle uitgangspunten. Een goede cijfermatige onderbouwing voor deze bewering ontbreekt echter.

Uit de verschillende voorstellen lijkt het erop dat de gemeente in de uitvraag met haar randvoorwaarden de rand heeft opgezocht van welke ontwikkeling nog rendabel is.

We zien dat er daardoor weinig ruimte is om iets extra's te doen en in de voorstellen waar wel ruimte lijkt te zijn, wordt er geen aanbod op dit gebied gedaan.

4.1.3 Grondposities

Doordat er veel grondposities vooraf zijn ingenomen en grote spelers samenwerken, is er weinig concurrentie. Hoe meer partijen samen werken, "één front vormen" en grondposities hebben, des te

minder verschillen er worden aangeboden. De factor grondposities en grondeigendommen hebben grote invloed op de 'biedingen' en werkt vertroebelend op een opzet waarbij uitgegaan wordt van meer open competitie met als inzet de hoogste maatschappelijke opbrengst. Het feit dat de gemeente bovenwettelijke eisen stelt aan de ontwikkeling en het aantonen van grondposities ook als voorwaarde heeft opgenomen in de uitvraag kan dit ook nog hebben versterkt.

Er is, mede als gevolg van de grote rol van grondposities in de uitvraag, geen sprake van competitief ontwerpen en/of concurrentie waarbij tegemoetkomen aan de wensen van omwonenden één van de criteria had moeten zijn.

4.1.4 Verschil doet er toe

De uitkomst is zeker van belang voor de keuze waar de gemeente voor staat en het vervolgproces. Hoewel de gehele lijn van voorstellen mager is, valt er zeker iets te vergelijken. We zien opmerkelijke grote verschillen in de mate waarin de voorstellen invulling geven aan de eisen van de gemeente. Deze eisen komen deels voort vanuit de wensen van omwonenden en de opbrengst uit gebiedsproces I.

De opbrengst van de uitvraag laat zien dat er grote verschillen zijn in aanpak van projectontwikkeling en de mate waarin tegemoet gekomen wordt aan de gemeentelijke eisen. Het onderstreept het belang van de gemeentelijke randvoorwaarden en goede onderbouwing daarvan.

4.2 Analyse inbreng en reactie deelnemers gebiedsproces

In het gebiedsproces II overheersten teleurstelling en boosheid over de ingediende voorstellen. De dominante rol van de grondposities en de daaraan gekoppelde invloed op de gang der zaken versterkten dit proces.

De uitvraag en ingediende voorstellen leveren daarmee geen bijdrage aan de acceptatie van plaatsing van windturbines. De meerderheid van de deelnemers blijft tegen en er is een verhoging van de weerstand richting de ontwikkelaars, die zich toespitst op Raedthuys/Yard.

Een belangrijk doel van Windkracht 3 is het vroegtijdig betrekken en informeren van omwonenden over de plannen voor windenergie in Emmen. We zien een stijgende belangstelling van omwonenden op de avonden. Ook bij de tweede bijeenkomst waren er omwonenden, die voor het eerst deelnamen aan het gebiedsproces.

Door de ingediende voorstellen wordt de windopgave een stuk concreter en de betrokkenheid bij de besluitvorming groter. Het komt dichterbij!

De informatiebehoefte bij omwonenden is groot. Het betreft hier onder andere:

- Informatie over procedures en besluitvorming
- Feitelijke informatie over windturbines (hoogte, geluid, opbrengst et cetera.)
- Financiële aspecten, zoals deelname mogelijkheden en randvoorwaarden
- Wet- en regelgeving en beperkingen (bijv. Verdrag van Meppen en situatie rond Heli Holland)

Vragen die voor de gemeente bestemd waren, zijn bij de gemeente neergelegd.

De informatievoorziening leidt weliswaar tot vragen en kritiek, maar lijkt in het algemeen ook te worden gewaardeerd. Tegelijkertijd is het moeilijk om omwonenden blijvend en op alle niveaus te betrekken. Door de vele nieuwe deelnemende omwonenden ontstaat er deels herhaling.

Er is als gevolg van de uitvraag meer inzicht ontstaan voor omwonenden over de rol van gemeentelijke voorwaarden en de markt bij de ontwikkeling van windenergie. De rol, betrokkenheid en houding van marktpartijen is duidelijker geworden.

4.3 Betekenis en aanbevelingen

In deze paragraaf wordt betekenis gegeven aan de bevindingen uit Hoofdstuk 4 en de hierboven gemaakte analyse. Dit doen we aan de hand van vijf thema's, te weten:

- Rol uitvraag gebiedskeuze
- Gemeentelijke kaders
- Grondposities
- Rol omwonenden
- Vervolg besluit

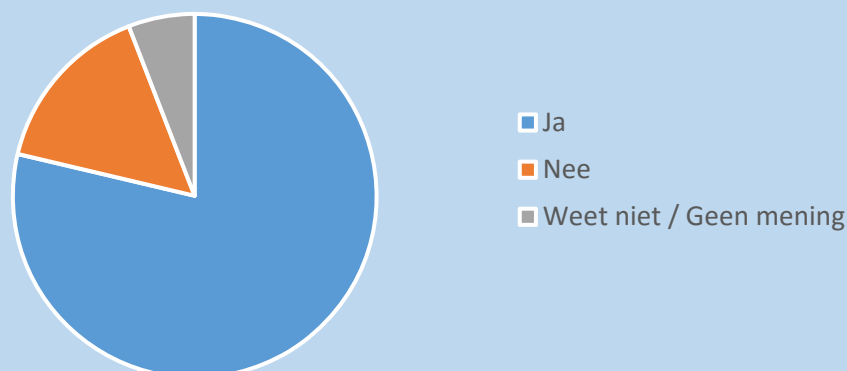
We geven meerdere adviezen mee aan de gemeente voor haar besluitvorming en het proces hierna. Elk advies lichten we apart toe. Daarbij hebben we ook gebruik gemaakt van de respons op de vragenlijst.

Platform Windkracht 3 wil alle deelnemers aan het gebiedsproces de mogelijkheid geven hun mening te geven en mee te denken over belangrijke keuzepunten waar de gemeente voor staat. Na afloop van de gemeentebrede bijeenkomst is daarom per e-mail een vragenlijst met tien vragen gestuurd naar alle deelnemers waarvan een e-mailadres bekend was.

In totaal hebben 300 deelnemers van het gebiedsproces een vragenlijst ontvangen. 188 respondenten hebben de vragenlijst ingevuld, wat neerkomt op een respons van 62% van de deelnemers. Enkele respondenten hebben vragen overgeslagen en dus niet beantwoord; het gaat hier om kleine aantallen 'niet-respondenten' per vraag. De vragenlijst bestond uit acht gesloten vragen en twee stellingen waarover de deelnemers hun mening konden geven. Bij acht van de tien vragen was de mogelijkheid gegeven om een toelichting te geven bij het antwoord en daar is ook ruim gebruik van gemaakt.

Hieronder vindt u in deze kaders de uitkomsten van de vragenlijst. In bijlage 2 vindt u de volledige rapportage met een korte samenvatting van de gegeven reacties. Op de website van Windkracht 3 vindt u een volledige rapportage van de uitkomst inclusief de gegeven opmerkingen

Q1: Moet de gemeente meewerken aan invulling van de windenergieopgave zodat zij - in het belang van omwonenden - zelf de regie kan voeren?

4.3.1 Uitvraag en gebiedskeuze

Advies Windkracht 3:

Gebiedsproces II legt veel bloot over randvoorwaarden en ontwikkeling van windenergie, maar het aanbod van ontwikkelaars moet geen rol spelen bij de aanwijzing van gebieden voor windturbines.

Dit betekent ook:

Alle overwegingen van Windkracht 3 moeten gemeentebreed worden gezien en er is geen onderscheid gemaakt tussen de gebieden!

Met de tussenstep en de uitvraag heeft de gemeente beoogd meer inzicht te krijgen in de niet ruimtelijke aspecten en zaken als compensatie en participatie. Verder is beoogd te komen tot voorstellen die aansluiten bij de belangen en wensen van omwonenden en verbetering van hun positie bij de latere projectontwikkeling. Het totaal van de ingediende voorstellen roept echter op deze punten meer vragen op dan dat ze inzicht geven. In vijf gebieden zijn weliswaar de mogelijkheden en voorstellen op tafel gelegd, maar de aansluiting met de gemeentelijke uitvraag is op tal van punten gering.

Voor alle zoekgebieden geldt dat de meerderheid van de omwonenden die deel hebben genomen aan het gebiedsproces, tegen windenergie in zijn/haar omgeving is. In een aantal gebieden is het tijdens de tweede bijeenkomst beter gelukt om in groepen te praten over randvoorwaarden dan in andere gebieden, maar hieruit kunnen geen conclusies worden getrokken over de acceptatie van windturbines op een locatie. Op grond van de:

- Reacties van omwonenden
- Lading grondposities
- Gering aantal aanbieders
- Matige onderbouwing plannen
- Matige onderbouwing afwijken uitvraag

levert gebiedsproces II geen extra beoordelingscriterium op voor de gebiedskeuze. Gebiedsproces II kan hierin geen aanvullende rol spelen.

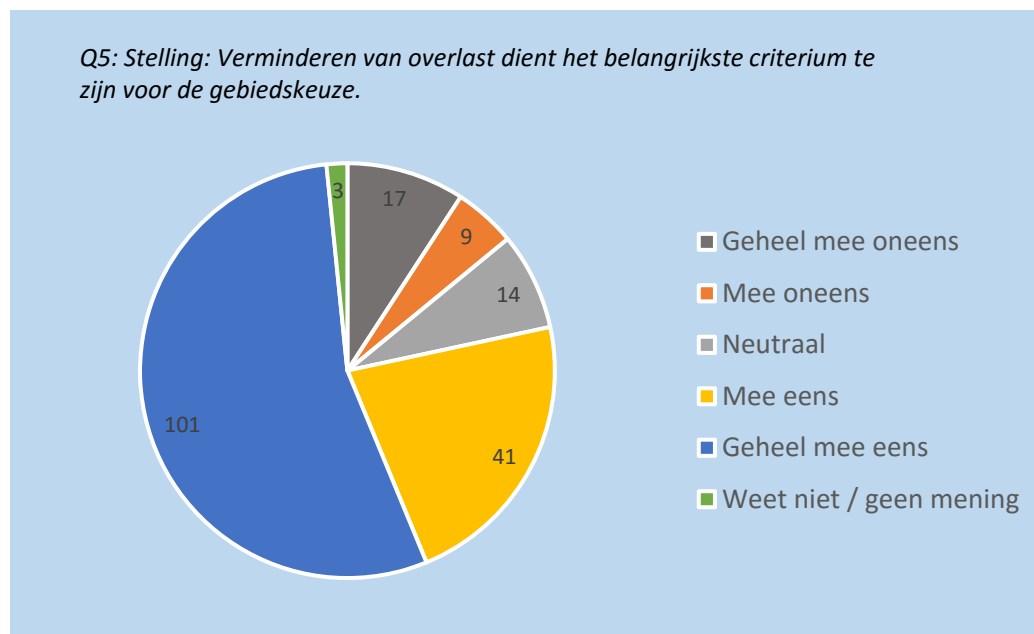
4.3.2 Gemeentelijke kaders

Advies Windkracht 3:

De uitkomsten van de uitvraag en het gebiedsproces benadrukken het belang van stevige kaders en randvoorwaarden, waarbinnen ontwikkelaars de ruimte krijgen voor ontwikkeling van windenergie. Gemeentelijke randvoorwaarden met betrekking tot hinderbeperking en de uitkomsten van gebiedsproces I, dienen voorop te blijven staan.

De randvoorwaarden uit het regieplan en de tussenstap met de uitvraag hebben onder andere als doel om zaken als geluidsoverlast en zichthinder te beperken. In het gebiedsproces II en ook in de beantwoording van de vragen, hebben we nogmaals bevestigd gekregen dat omwonenden hier veel waarde aan hechten.

De uitvraag heeft echter ook een schokeffect teweeg gebracht bij omwonenden. Zij zien dat ontwikkelaars de randvoorwaarden van de gemeente ter discussie stellen en dat ontwikkelaars op grond van hun grondposities in een aantal geselecteerde zoekgebieden ook een rol en invloed hebben. Voor de acceptatie van besluitvorming is het daarom van groot belang dat de gemeente vast houdt aan haar uitgangspunten en komt tot een consistente en goed onderbouwde set aan randvoorwaarden.

Advies Windkracht 3:

De deskundigentoets speelt een sleutelrol in de afweging. Het is belangrijk deze snel ter beschikking te stellen aan alle betrokkenen.

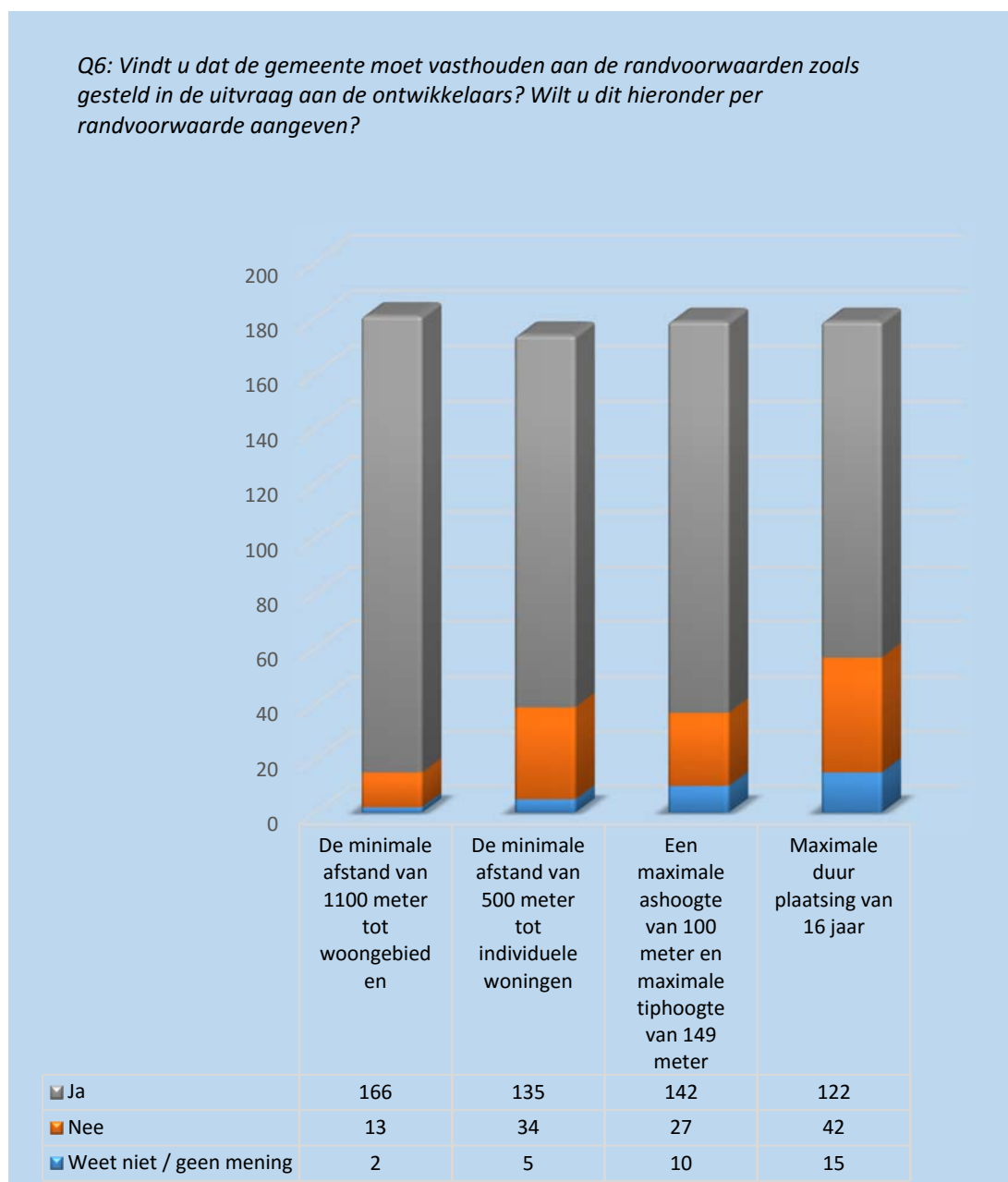
Uit de verschillende voorstellen lijkt het erop dat de gemeente in de uitvraag met haar randvoorwaarden de rand heeft opgezocht van welke ontwikkeling nog rendabel is. Omdat er relatief weinig vergelijkingsmateriaal en marktwerking is, wordt de deskundigentoets een essentieel onderdeel in deze afweging. Indien de gemeente de rand heeft opgezocht van datgene wat nog exploitabel is in de markt, is er geen tot weinig ruimte voor compensatie en verdeling van lasten en lusten. Compensatie staat enerzijds voor omwonenden voor de gebiedsafweging nu niet voorop, maar anderzijds betekent dit niet dat ze er geen waarde aan hechten.

Mochten de gemeentelijke voorwaarden zich op de randen van de markt begeven dan dient duidelijk gemaakt te worden wat dit betekent voor de mogelijkheden van compensatie. Er moet een bestuurlijke keuze worden gemaakt of er ruimte wordt geboden. Daar waar er ruimte wordt gegeven in de randvoorwaarden, dient dit als eerste gerelateerd te zijn aan invulling van hinder en overlast beperkende maatregelen.

Advies Windkracht 3:

De gemeente dient op basis van het totaal aan voorliggende informatie een besluit te nemen of waar en onder welke voorwaarden windturbines in gebieden worden toegestaan op basis van heldere criteria, gedegen onderzoek en maximale openheid van zaken.

Laat binnen deze keuze zien hoe de opbrengst uit gebiedsproces I en II is meegenomen.

We zien dat gebiedsproces II heeft geleid tot meer inzicht in windenergie en de projectontwikkeling daarvan. Tegelijkertijd constateren we dat die voorstellen niet hebben geleid tot een grotere acceptatie of overleg over de voorwaarden. Voor omwonenden blijft het een dilemma. Praten over de randvoorwaarden waaronder windturbines te plaatsen, terwijl de inzet van het merendeel van de aanwezigen, geen of minder turbines is. Het aanbod van de ontwikkelaars leidt niet tot verhoging van de acceptatie en voedt weerstand en verzet tegen de plannen. Doordat er informatie is gegeven over ontwikkelaars en grondeigenaren wordt duidelijk wie wel belang hecht aan ontwikkeling van windenergie. De zorgen over tweespalt binnen en tussen de gebieden zijn geuit.

Advies Windkracht 3:

- **Organiseer na de gebiedskeuze de vervolgfase als een parallel lopend ontwerpproces waarin alle gebieden gelijk op lopen en onderlinge competitie op basis van maatschappelijk ontwerpen blijft bestaan**
- **Houd daarbij voldoende ontwerpruimte zowel voor de gemeentebrede opgave als voor het maatwerk per gebied**

Uit het gebiedsproces blijkt dat er enerzijds behoefte is aan een duidelijke gemeentelijke basis aan randvoorwaarden en anderzijds behoefte is aan voldoende ontwerp- en onderhandelingsruimte en maatwerk per gebied. Daarnaast blijkt dat er grote spanning zit tussen wat de markt kan of wil bieden en wat er vanuit het oogpunt van algemene belangen en omwonendenbelangen wordt gevraagd. Het doel van de randvoorwaarden is om binnen de gestelde windopgave de hinder en overlast voor omwonenden te beperken. Dit doel moet ook in het vervolg voorop blijven staan.

Binnen de gegeven omstandigheden dient een goede balans te worden gezocht tussen enerzijds de harde randvoorwaarden en anderzijds voldoende ruimte voor het optimaliseren van de ontwerpen voor de windparken zowel gemeentebreed als binnen de gebieden zelf.

Wij adviseren daarom voor het vervolg de verdere projectontwikkeling voor de windparken op te zetten als een parallel lopend ontwerp aanpak onder gemeentelijke regie. Daarbij vinden wij het vanuit omwonendenoogpunt van belang dat er voldoende ontwerp, keuze en onderhandelingsruimte moet blijven. Ook moet er voor worden gezorgd dat de omgevings- en omwonendenbelangen in goede positie blijven ten opzichte van de markt

Advies Windkracht 3:

Maak in de besluitvorming een heldere keuze of en onder welke condities van gemeentebrede randvoorwaarden kan worden afgeweken.

Wij zijn van mening dat een nee, tenzij principe daarbij kansen biedt voor verbetering van ontwerpen en compensatie van omwonenden. Tegelijk zien we dat omwonenden hier mede als gevolg van de uitraag vraagtekens bij zetten, omdat gevreesd wordt voor een hellend vlak.

Wij denken dat het daarbij in het belang van omwonenden is om de randvoorwaarden, niet 100% dicht te timmeren, maar ruimte in te bouwen voor afwijkingen als dit aantoonbaar ten goede komt aan de omgeving of de wensen van de omwonenden. Hiervoor zou een, nee tenzij ingebouwd kunnen worden. Dat betekent dat van randvoorwaarden kan worden afgeweken mits dit leidt tot een beter geaccepteerd maatschappelijk ontwerp. Dit in overleg met de omwonenden van het gebied.

Advies Windkracht 3:

Kies voor bandbreedtes voor de opgave van het aantal MW's binnen een aangewezen gebied. Dit geeft de ruimte voor het optimaliseren van inpassingen en om uitkomsten te "salderen".

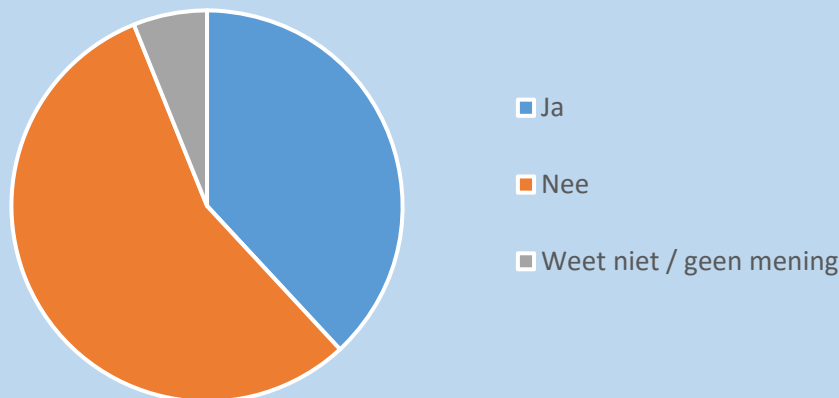
Het verdient de aanbeveling om te werken met een bandbreedte voor opgaven binnen een gebied als dit tot de mogelijkheden behoort voor een gebied. De ruimte die ontstaat binnen een gebied kan worden gebruikt om tot een beter totaalresultaat voor de gehele gemeente te komen. Bij de uitwerking van de gebieden kan blijken dat de laatste turbine in het ene gebied een veel grotere impact heeft dan die in een ander gebied.

Advies Windkracht 3:

Neem bij de optimalisering van de opstellingsvariant in een gebied de (geluids)hinder als uitgangspunt en niet de maximalisering van de afstand. Sta open voor het vinden van verbeteringen en kijk daarbij ook naar het complete scala aan mitigerende maatregelen.

Vanuit het regieplan is ingezet op plaatsing van windturbines op een maximaal haalbare afstand tot woonkernen en een afstand van 500m tot individuele woningen. De keuze voor het maximaliseren van afstanden is ingegeven om de overlast voor zoveel mogelijk mensen te minimaliseren. Bij overlast wordt hierbij vooral aan de geluidsoverlast geappelleerd en in mindere mate aan de visuele impact. Het basis uitgangspunt van minimalisering van overlast kan echter wellicht op andere manieren worden ingevuld dan alleen met het verruimen van de afstand die daarmee misschien wel een beter totaalplaatje oplevert. Bij de inpassing zal dan ook niet uit het oog moeten worden verloren om de overlast als toetsingskader te nemen en niet de afstand. Dit vereist echter wel duidelijke kaders (geen hellend vlak) en een goede uitleg en begeleiding. Geluid is een complexe materie met vele aspecten die kennis en inzicht vereist.

Q7: Mag in gebieden volgens u afgeweken worden van de hiervoor genoemde gemeentebrede voorwaarden op basis van overeenstemming met bewoners?

Advies Windkracht 3:

Houd ruimte voor optimalisatie van toegepaste randvoorwaarden met betrekking tot hoogte, opgesteld vermogen en energie opbrengst.

Er moet rekening gehouden worden met de Provinciale OmgevingsVerordening, die onder andere voorschrijft dat het minimale opgesteld vermogen van een windturbine 3MW moet bedragen. Dit is opgenomen om het aantal windturbines te beperken. De combinatie van deze voorwaarde met de wens van omwonenden in Emmen van een maximale hoogte van 149 meter, blijkt een lastige. Dit levert een windturbine op, die verre van optimaal is voor de totale opbrengst van opgewekte energie. Er is onvoldoende windcapaciteit op deze hoogte om een 3MW turbine optimaal te laten functioneren. Een windturbine met minder opgesteld vermogen, is efficiënter en zou wel eens meer

energie op kunnen wekken. Dit zet de haalbaarheid onder druk, maar ook de mogelijkheden voor de omgeving om onder andere extra hinderbeperking mogelijk te maken (er blijft minder geld over). De ‘oplossing’ van twee ontwikkelaars is om alleen maar hogere windturbines in het voorstel op te nemen die aan de eis van 3MW voldoen. In sommige gebieden lijkt er ruimte om een andere keuze te maken en misschien kan een mix over de gebieden een voor alle partijen betere uitkomst opleveren.

4.3.3 Grondposities

Advies Windkracht 3:

Inventariseer de grondposities en betrek alle grondeigenaren in het vervolgproces. Stel niet de grondposities, maar de ontwerpogave centraal bij de eerste stappen voor de vervolgfase

We zien dat in de voorstellen grondposities een grote rol hebben gespeeld, omdat dit een voorwaarde was om mee te kunnen doen met de uitvraag. Daarmee zijn echter nog niet alle grondposities en mogelijkheden in beeld. De huidige grondposities van ontwikkelaars moeten in onze ogen geen vertrekpunt en ook geen doorslaggevende rol spelen bij het ontwerpproces, al hebben deze natuurlijk invloed op de mogelijkheden binnen een gebied.

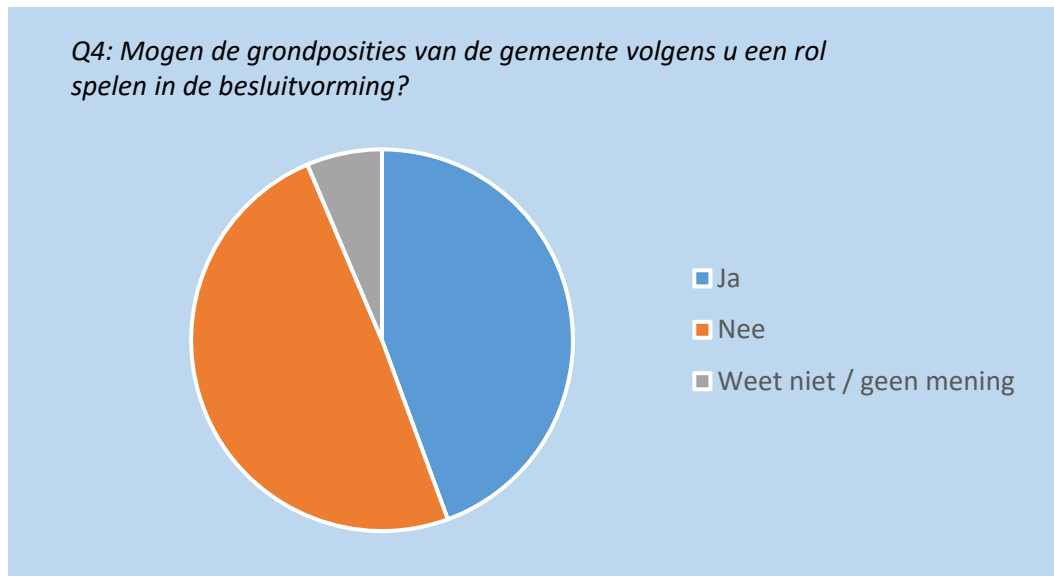

Advies Windkracht 3:

Maak een duidelijke keuze als gemeente over de inbreng van grondposities en mede ontwikkeling. Stel je als gemeente hierin actief op en overweeg om eigen gronden in te brengen om de doelen uit het regieplan te realiseren. Dit kan zowel bij voorbaat of als terugvaloptie.

Ook de gemeente heeft grondposities en kan deze mogelijk innemen. Dit speelt niet alleen voor het Tuinbouwgebied Klazienaveen maar ook in andere gebieden. De presentatie voor het Tuinbouwgebied Klazienaveen geeft aan dat de gemeente daarmee ook meer het stuur in eigen hand kan nemen. Bijvoorbeeld over de voorwaarden waaronder projectontwikkeling kan plaatsvinden en hoe wordt omgegaan met omgevingsbelangen.

Gezien de reacties op de uitvraag en de taakstelling, ligt hier een belangrijke bestuurlijke vraag. Hoe actief gaat de gemeente zich hierin opstellen en in hoeverre gaat zij als mede ontwikkelaar in de vervolgfase opereren?

4.3.4 Rol omwonenden

Advies Windkracht 3:

Organiseer en faciliteer als gemeente samenwerking in het verdere planproces en ondersteun de omwonenden daarbij in hun positie.

We zien dat veel omwonenden nu betrokken zijn bij de besluitvorming en dit ook willen blijven bij de verdere ontwikkeling, als hun omgeving wordt aangewezen. Alle ontwikkelaars geven aan samen met omwonenden de voorstellen verder uit te willen werken. Tegelijk zien we dat onderlinge samenwerking niet gemakkelijk van de grond zal komen en dat verschillende posities en belangen daar een grote rol in spelen.

Voor het vervolg vraagt dit in onze ogen onafhankelijke begeleiding van het ontwerpproces met daarbij specifieke ondersteuning van het belang van omwonenden, zodat zij los van de gemeente een positie behouden richting ontwikkelaars.

Advies Windkracht 3:

Geef binnen de vervolgaanpak voldoende ruimte voor mede ontwikkelen en houd hiervoor alle opties open.

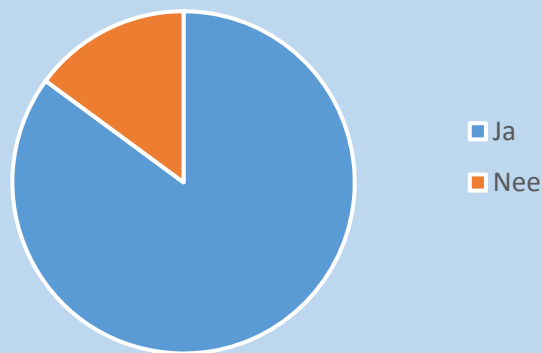
Het merendeel van omwonenden geeft aan tegen ontwikkeling van windturbines in de gebieden te zijn. Dat betekent zij in dit stadium geen stappen wil zetten tot het zelf ontwikkelen, bijvoorbeeld in de vorm van lokale coöperatieve organisaties. Zo is ook duidelijk stelling genomen tegen de voorstellen van Raedthuys/Yard, ondanks hun voorstel om een deel van de ontwikkeling uit handen te geven. De inzet ligt nu vooral op geen windturbines en daarna op het beperken van hinder. Tegelijk zien we dat een deel van de omwonenden wel aangeeft betrokken te willen zijn bij de verdere ontwikkeling en vormen van mede ontwikkelen.

Advies Windkracht 3:

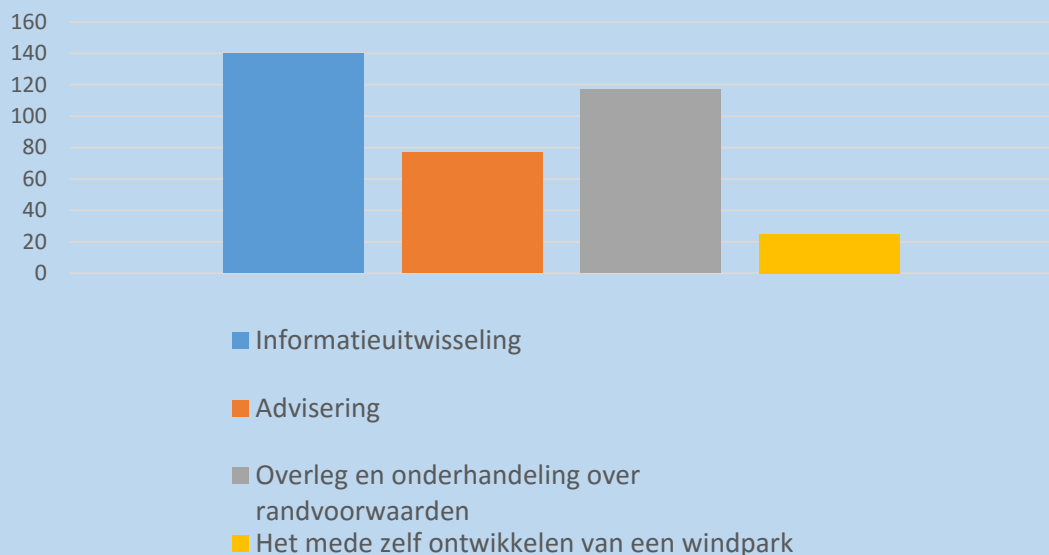
Blijf ook na gebiedsproces II investeren in het informeren en betrekken van omwonenden en zorg voor een vertrouwde afzender van de informatie.

In de stijgende deelname en actieve betrokkenheid van deelnemers zien we een bevestiging van het belang om omwonenden te informeren en betrekken bij de windparkplannen. Het is van belang om hierin te blijven investeren.

Q9: Wilt u actief betrokken worden bij de verdere ontwikkeling als uw omgeving door de gemeente wordt aangewezen?

Q10: Kunt u aangeven in welke vorm u betrokken wilt worden bij verdere ontwikkeling in uw gebied? U kunt meerdere antwoorden aanvinken.

4.3.5 Vervolgbesluit

Advies Windkracht 3:

Ga als college van B en W het gebied in als er een voorgenomen besluit ligt en geef daarbij maximale informatie en openheid over reacties op inspraak, de deskundigentoets en dergelijke en licht de overwegingen en afwegingen van het college toe.

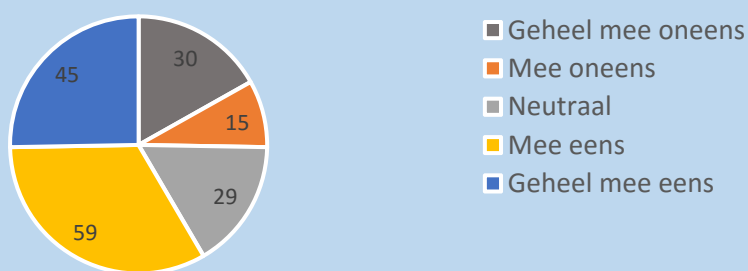
In en binnen het gebiedsproces II konden deelnemers nog niet beschikken over de reacties op de inspraak en de deskundigentoets. Ook in de gemeentelijke besluitvorming zijn er nog open einden. In de ontwerp structuurvisie is door het college van B en W een aantal mogelijke scenario's geschetst. Aan de gemeenteraad wordt de keuze gelaten of de voorstellen van het college worden gevolgd, een ander scenario wordt gekozen, dan wel een eigen scenario wordt samengesteld. Dit biedt ruimte voor betrokkenheid en invloed van de gemeenteraad.

Advies Windkracht 3:

Organiseer als gemeenteraad gelegenheid tot inbreng, uitwisseling en dialoog voor politieke besluitvorming en zorg dat dit voor omwonenden zo laagdrempelig mogelijk plaatsvindt.

Voorzien is dat in de komende maanden alle stukken worden besproken en voor de zomer een besluit over de structuurvisie wordt genomen. Voor de deelnemers aan het gebiedsproces is het belangrijk dat ze daarbij goed geïnformeerd worden en toelichting krijgen op de voorstellen en overwegingen van het college van B en W. Daarna kunnen inwoners hun inbreng en reacties naar de gemeenteraad geven. Van belang is dat het college van B en W en de gemeenteraad open blijven staan voor inbreng van omwonenden en er ook ruimte is voor debat en dialoog, voordat het finale besluit door de gemeenteraad wordt genomen.

Q8: De gemeente moet binnenkort een besluit nemen of, waar en onder welke voorwaarden ontwikkeling van windmolens in de gebieden wordt toegestaan.

5. Van gedragscode naar omgevingsovereenkomst

In dit hoofdstuk gaan we in op de manier waarop het vervolgproces vormgegeven kan worden. Na vaststelling van een structuurvisie zal bekend zijn of en in welke gebieden en onder welke randvoorwaarden projectontwikkeling wordt toegestaan. Hierna volgt de fase van projectontwikkeling, waarin ook de inbreng en belangen van omwonenden een verdere plek moeten krijgen. In dit hoofdstuk doen we voorstellen, hoe de inbreng van omwonenden in de projectontwikkeling geborgd kan worden.

5.1 Borging afspraken in omgevingsovereenkomst

Advies Windkracht 3:

Hanteer geen gedragscode met zelfregulerende eisen, maar streef naar een publiek privaot en maatschappelijke samenwerking.

- **De belangrijkste partijen bestaan uit de gemeente, ontwikkelaars en omwonenden, maar ook andere partijen (stakeholders) zouden hierin een plek kunnen krijgen.**
- **Maak daarbij gemeentebrede afspraken met de mogelijkheid voor een opstap naar maatwerk per gebied.**
- **Leg de samenwerkingsafspraken vast in een omgevingsovereenkomst.**

De eerste bouwstenen voor de borging van de inbreng en belangen van omwonenden in de fase van projectontwikkeling hebben we opgetekend in gebiedsproces I. Onze eerste rapportage bevat een eerste opzet voor gemeentebrede afspraken; het windakkoord. Eén van de dilemma's die door ons is geconstateerd, is de borging van de afspraken die gemaakt worden met ontwikkelaars en exploitanten van de windparken. Een gedragscode is een zelfregulerend mechanisme, maar dat wordt door veel omwonenden als te eenzijdig ervaren. Ook wij hebben gemeend dat er een minder vrijblijvend karakter gegeven zou moeten worden aan de gedragscode. Als uitwerking hiervan stellen wij voor om de doelstellingen, die verbonden zijn aan de gedragscode, te borgen door middel van een omgevingsovereenkomst.

In een omgevingsovereenkomst kunnen de afspraken tussen ontwikkelaars en omwonenden worden vastgelegd, inclusief het maatwerk per gebied. Omdat de omwonenden geen eigen juridische entiteit vormen, wordt deze overeenkomst aangegaan tussen ontwikkelaars en de gemeente (als vertegenwoordiging van de bewoners). Dit betekent ook dat de gemeente en ontwikkelaars kunnen worden aangesproken door omwonenden, als zij van mening zijn dat afspraken niet worden nagekomen.

Een eerste ontwerp en raamwerk voor deze aanpak is in Bijlage 1 opgenomen. In dit raamwerk worden de belangrijkste uitgangspunten en spelregels voor de verdere planontwikkeling vastgelegd, alsmede de bouwstenen voor maatwerkafspraken die per gebied worden gemaakt. Verder is rekening gehouden en gebruik gemaakt van de bepalingen zoals opgenomen in de NWEA gedragscode en de NLVOW gedragscode. Een aantal punten uit deze bijlage lichten we in de volgende paragrafen verder toe.

5.2 Gemeentebrede aanpak voor gebiedsgericht maatwerk

Advies Windkracht 3:

Hanteer een aanpak die uit gaat van:

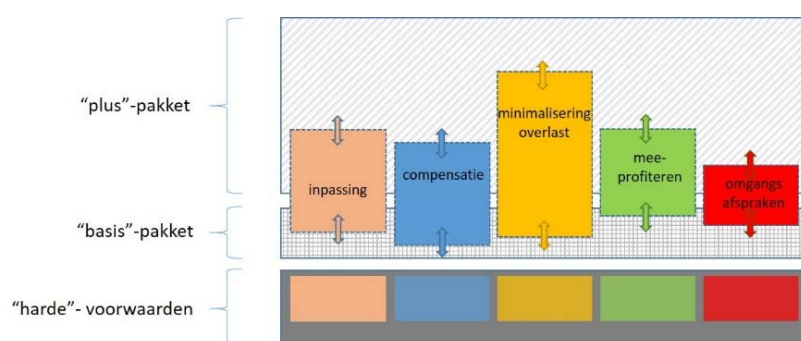
- Spelregels waar hoe dan ook aan voldaan moet worden (**harde voorwaarden**).
- Elementen die als basis in alle gebieden geregeld moeten worden (**basispakket**).
- Elementen die in overleg per gebied toegevoegd of overeengekomen kunnen worden (**pluspakket**).

Gedurende gebiedsproces I en II hebben we gezien dat omwonenden behoefte hebben aan duidelijkheid en daarmee definitief vastgestelde afspraken. Ook is er weinig tot geen verschil tussen de wensen van de omwonenden van de verschillende gebieden ten aanzien van de punten die zouden moeten worden geregeld in de gebiedsafspraken. Als er al verschillen ontstaan, komt dit doordat er in een gebied specifieke zaken spelen, die aanvullende afspraken vereisen.

De punten om met elkaar af te spreken in een overeenkomst zijn dus gemeentebreed gelijk, de bandbreedte van de afspraken kan wel verschillen. Het uiteindelijke ontwerp en de daarover te maken gebiedsafspraken zal maatwerk per gebied worden. Van daaruit lijkt de meest logische vervolgstap om uit te gaan van een basispakket voor de hele gemeente en een keuzepakket voor het maatwerk in de verschillende gebieden.

- Harde voorwaarden, afspraken waarvan niet mag worden afgeweken.
- Basispakket, afspraken waarvan, na overeenstemming met omwonenden, van mag worden afgeweken.
- Pluspakket, extra afspraken die gemaakt kunnen worden tussen omwonenden en ontwikkelaar.

Schematisch visualiseren we dit als volgt:

Denkbaar is dat elementen uit de verschillende categorieën met instemming van betrokkenen worden uitgewisseld.

5.3 Steun inbreng en betrokkenheid omwonenden

Advies WK 3:

- **Borg en steun de positie van de omwonenden in het vervolgproces met een gelijk speelveld.**
- **Faciliteer de belangenbehartiging van omwonenden en zorg voor een onafhankelijke begeleider, die tussen de betrokken partijen kan staan.**
- **Maak voor de verdere uitwerking van het vervolg een plan van aanpak.**

Uitgangspunt van het regieplan is betrokkenheid van omwonenden en een goede waarborging van hun belangen. Zowel in het ontwerp, de plaatsing van windturbines en exploitatie van windturbines in de gekozen zoekgebieden. Om dit te borgen zijn samenwerking en het borgen van een volwaardige positie van omwonenden van belang. Hiertoe moet (per gebied) de inbreng van omwonenden georganiseerd worden.

De gemeente kan hier een ondersteunende en trekkende rol in vervullen. Dit proces kan worden begeleid door een onafhankelijke organisatie die ook de onderhandeling / mediatie op enkele belangrijke punten voor zijn rekening kan nemen. Deelnemers wordt gevraagd met de belangen van alle omwonenden rekening te houden, maar vertegenwoordigen niet alle omwonenden.

Projectontwikkelaars hebben ook belang bij een goed ontwerpproces en betrokkenheid en inbreng van omwonenden. Verschillende ontwikkelaars hebben aangegeven open te staan voor overleg over de inhoudelijke elementen. De resultaten daarvan kunnen in een omgevingsovereenkomst worden vertaald. Een raamwerk hiervan is in Bijlage 1 opgenomen.

Bijlage 1 Model omgevingsovereenkomst windenergie Emmen

Raamwerk voor alle omgevingsovereenkomsten windenergie Emmen

1. Uitgangspunten en overwegingen

- De provincie Drenthe heeft de gemeente Emmen de taakstelling opgelegd om 95,5 MW windenergie binnen de gemeente te realiseren.
- De gemeente vindt het daarbij van belang dat windparkontwikkelaars zoveel mogelijk werken in lijn met de wensen van omwonenden en de gemeente.
- Het raamwerk omgevingsovereenkomsten windenergie Emmen omvat in dit kader maatschappelijke spelregels waaronder windenergie in Emmen ontwikkeld kan worden.
- Dit raamwerk beschrijft de omgang en afspraken tussen gemeente, windparkontwikkelaars en overige organisaties / rechtspersonen en regelt hoe de gemeente samen met partners omwonenden bij de projectontwikkeling en realisering van de windopgave in Emmen.
- Er is bewust gekozen voor de omgevingsovereenkomst als vorm, omdat een gedragscode zelfregulerend en daarmee vrijblijvender is. Deze overeenkomst (ver)bindt alle betrokken partijen. Onderdelen van bestaande gedragscodes (NWEA en NLVOW) en beleid van de gemeente Emmen (regieplan) zijn daarbij als bouwstenen gebruikt.
- Dit stuk is opgezet als raamovereenkomst voor ontwikkelaars/initiatiefnemers en stakeholders en omwonenden betrokken bij de planvorming en project ontwikkeling van windenergie voor de gemeente Emmen.
- Naast reguliere projectontwikkelaars wordt ruimte geboden aan burgerondernemingen (lokale energiecoöperaties). Deze dienen zich aan te melden bij de gemeente en worden dan als windparkontwikkelaar aangemerkt.
- De overeenkomst bevat allereerst omgangsafspraken die in alle fasen (planontwikkeling, projectontwikkeling, bouw, beheer en exploitatie) gehanteerd moeten worden.
- Daarnaast wordt voor de plan- en projectontwikkelingsfase een bouwpakket (Hoofdstuk 5) gehanteerd. Deze bevat een basispakket dat gemeentebreed dient te worden toegepast en een pluspakket dat gebieds- en projectgericht verder kan worden ingevuld.
- Het bouwpakket richt zich op drie onderdelen, te weten het minimaliseren van overlast voor omwonenden, compensatie van schade toegebracht aan mens, natuur, landschap en / of milieu en het meeprofiteren van omwonenden in de opbrengst van een windpark.

2. Partijen

De gemeente Emmen

hierna te noemen 'gemeente'

De windparkontwikkelaars:

- ..
- ..

hierna te noemen 'ontwikkelaars'

Overige betrokken partijen

3. Definities

Later nader in te vullen

Omwonenden

Eigenaar of hoofdbewoner van een woning gelegen binnen 2 km van een (gepland) windpark waarbij geen onderscheid wordt gemaakt tussen inwoners van de gemeente Emmen en inwoners van een buurgemeente.

De keuze van 2 km is gebaseerd op de maximale afstand waarbinnen de Raad van Staten iemand binnen dit dossier als belanghebbende accepteert in een procedure.

Windparkontwikkelaar

p.m.

In beschrijving rekening houden met reguliere projectontwikkelaars en lokale energiecoöperaties

Participatieplan

Het plan waarin voor de verschillende projectfasen (ontwikkeling, bouw en exploitatie) wordt weergegeven wie op welke wijze belanghebbend is en op welke wijze deze verschillende partijen worden betrokken bij het project.

4. Uitgangspunten proces- en omgangsafspraken

4.1 Aanpak op basis van drie fasen

Deze raamovereenkomst maakt onderscheid in verschillende hoofdfases;

- I. De projectvoorbereidingsfase
- II. De projectontwikkelingsfase op basis van de vastgestelde structuurvisie
- III. De bouw-, beheer- en exploitatiefase

Vorbereidingsfase na vaststelling structuurvisie

- Gemeente Emmen richt na vaststellen van de structuurvisie een ontwikkelingsmaatschappij op die zich richt op realisering van de windopgave in Emmen binnen de door de gemeente vastgestelde kaders. Daarbij gaan verbonden partijen uit van georganiseerde betrokkenheid van omwonenden, optimalisering van het ruimtelijke ontwerp, minimaliseren van de negatieve effecten en optimalisering van het maatschappelijk en economisch rendement. Partijen realiseren zich dat hierin een balans gevonden dient te worden gevonden en zijn bereid de daarbij horende dilemma's te delen en gezamenlijk te werken aan keuzes en oplossingen.
- De gemeentelijk kaders uit het regieplan beschrijven de opgave en de doelen die onder meer zijn gericht op vroegtijdige betrokkenheid van omwonenden, minimalisering van overlast en meeprofitieren. Door de vaststelling van het regieplan in de gemeenteraad vormt die voor alle partijen een belangrijk vertrekpunt.
- Deze ontwikkelingsmaatschappij windenergie voert de regie over het totaal ontwikkelproces en faciliteert de verdere gebiedssamenwerking.

Projectontwikkelingsfase na vaststelling van de structuurvisie

- Voor ieder zoekgebied worden samenwerkingsverbanden gevormd van ontwikkelaars en omwonenden. Hierin voert de gemeente regie en zorgt voor een level playing field.
- Indien in een zoekgebied sprake is van meerdere ontwikkelaars worden voor dat gebied de omgangsvormen voor projectontwikkeling door gemeente en ontwikkelaars in een aparte samenwerkingsovereenkomst vastgelegd.
- Binnen dit samenwerkingsverband nemen ontwikkelaars het voortouw tot verdere

projectvoorbereiding (ontwerp, businesscase en vergunningaanvraag).

- Inbreng van omwonenden wordt gefaciliteerd en gesteund door de gemeente. Dit kan o.a. door het faciliteren van ondersteuning van externe deskundigheid.

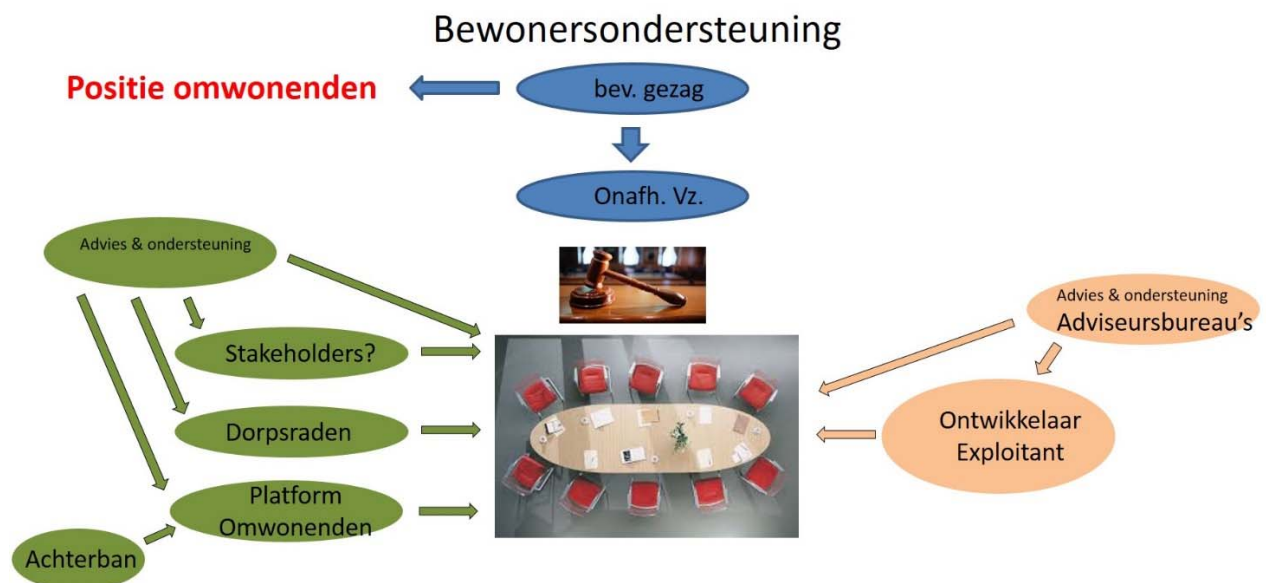
Invulling bewonersbetrokkenheid bij projectontwikkelingsfase

- Na vaststelling van de structuurvisie wordt door elk plangebied een bewonersplatform gevormd bestaande uit 6 tot 8 omwonenden. Deze omwonenden worden voorgedragen vanuit, en door de bewoners, die binnen ca. 2 km van het geplande windpark wonen. De gemeente benoemt deze vertegenwoordigers.
- Omwonenden worden door de ontwikkelaars en gemeente vroegtijdig betrokken bij de project- ontwikkeling. Ontwikkelaars, gemeenten en bewonersplatform stellen daartoe een participatieplan op.
- De leden van het bewonersplatform zorgen mede voor de terugkoppeling naar de overige omwonenden.
- In het participatieplan wordt o.a. invulling gegeven aan de informatievoorziening en het betrekken van overige omwonenden.
- Dit plan voorziet eveneens in ontwerpatelier als vervolg op het Windkracht 3 proces. Hierbij wordt in groepen ingezoomd op de locatie, worden opstellingen geschetst en ontwerpideeën in 3D gedeeld. Hierbij gaat het om onderwerpen zoals de hoogte, het vermogen, aantal windturbines, opstellingsvorm, kleur en slagschaduw. Maar ook heersend achtergrondgeluid en windrichting, brongeluid windturbines (merk / type), zichtbaarheid en mogelijke mitigerende maatregelen.

Bouw-, beheer- en exploitatiefase

- Het bewonersplatform vormt ook in deze fase de schakel tussen omwonenden en de parkeigenaar / beheerder.
- Ieder parkeigenaar / beheerder is aangesloten op een door de gemeente op te richten windloket (zie 4.2) en is gebonden aan een gemeentebreed geldende klachten- en arbitrageregeling (zie 4.3).

Voor omwonenden is het van belang dat zij zich organiseren. Het is onmogelijk om met alle bewoners van een gebied deel te nemen aan de ontwikkelteam. Het vormen van een "bewonersplatform" kan hierin een oplossing geven. Deze kan gevormd door een delegatie vanuit de omwonenden.

De ontwikkelaar(s) en grondeigenaren behoeven niet al tot samenwerking zijn gekomen. Zij zouden zich dan ook als een "open" groep kunnen organiseren.

4.2 Informatievoorziening en communicatie

- De gemeente en elke ontwikkelaar zorgen voor goede en tijdige informatie in de fasen van planontwikkeling, projectontwikkeling, bouw, beheer en exploitatie.
- De gemeente en elke ontwikkelaar wijst een contactpersoon aan waar iedereen terecht kan met vragen, suggesties of klachten.

Windloket

Er wordt een onafhankelijk centraal, gemeentebreed windloket (website, telefoon, e-mailadres) ingesteld voor de informatievoorziening tijdens de planontwikkeling, bouw en exploitatie. Dit windloket vormt ook het verzamelpunt voor vragen en klachten.

- Het toezicht op het windloket is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, de ontwikkelaars / exploitanten en bewonersplatforms.
- In de exploitatiefase geeft het windloket voor de parken in ieder geval informatie over storingen, onderhoud en de jaarlijkse cijfers op basis waarvan gecheckt kan worden of voldaan is aan de geluidnorm (windsnelheden, toerental, draaiuren, urengeluidreductiemodus).
- De contactpersonen van de gemeente en de contactpersoon van elke initiatiefnemer zijn via het windloket bereikbaar.

4.3 Klachten- en arbitrageregeling

- Bij een klacht dient de inbrenger binnen 3 werkdagen een reactie te hebben gehad met een indicatie van de verwerking van de klacht.
- Alle klachten dienen binnen 3 weken te worden afgehandeld.
- De behandeltermijn kan eenmalig gemotiveerd met 3 weken worden verlengd.
- Voor de arbitrage en toezicht wordt een Commissie van Toezicht ingesteld met vertegenwoordigers voorgedragen uit belanghebbenden.

5. Bouwpakket voor plan- en projectontwikkelingsfase

5.1 Minimaliseren overlast

Basispakket

Algemeen

- Een onafhankelijke partij voert voor elk geselecteerd zoekgebied een nulmeting uit.
- Na de bouw van een windpark voert de onafhankelijke partij een monitoringsprogramma uit. De resultaten van de nulmeting en de monitoring worden besproken met de ontwikkelaars / exploitanten en bewonersplatforms en beschikbaar gesteld via het windloket.
- De gemeente Emmen verstrekt voor elk windpark een vergunning voor een bepaalde duur en stelt daarin nadere voorwaarden voor de afbraak en sloop van de windturbines.

Geluid, slagschaduw en aanzicht

- Bij alle windparken wordt uitgegaan van toepassing van de best beschikbare technieken (BBT) om de omgevingseffecten te minimaliseren.
- Het maximale brongeluid van de windturbine(s) bedraagt 105 dB(A). Dit is vastgelegd in de structuurvisie. Overschrijding hiervan kan alleen indien aangetoond wordt dat er geen sprake is van

toename van overlast voor omwonenden.

- De windturbines worden uitgerust met een stilstand voorziening, die de windturbine automatisch uitschakelt als slagschaduw optreedt. Uitgangspunt is het totaal voorkomen van slagschaduw voor omwonenden de z.g. "0" optie.
- Om het landschap niet nodeloos te belasten met de aanwezigheid van windturbines dienen windturbines die (permanent) niet meer worden gebruikt voor de opwekking van energie te worden verwijderd (afbraakregeling).
- Er is geen verlichting op de windturbine of de verlichting is afgeschermd, zodat omwonenden hier geen last van hebben.

Pluspakket

- Ontwikkelaars gaan uit van socialisatie van grondvergoeding, zodat er in de zoekgebieden ontwerprijheid bestaat en optimalisering van ontwerp mogelijk is.
- Het overeenkomen van een lager niveau van geluidshinder. De te realiseren streefwaarde wordt vastgelegd in de vergunning.
- De kleurkeuze van de windturbines is passend in de omgeving en wordt bepaald in overleg met het bewonersplatform.
- De wieken zijn voorzien van een anti-schitteringscoating.
- Bij windturbines met een tiphoogte van meer dan 150 meter worden in plaats van lichten andere technieken gebruikt om de windturbines zichtbaar te maken voor vliegverkeer of worden de lichten afgeschermd voor de bewoners.
- De zichtbaarheid van de windturbines is verminderd door in overleg met het bewonersplatform op strategische plekken (erf)beplanting aan te brengen.

5.2 Compensatie schade

Basispakket

- Uitgangspunt is dat een windpark zo min mogelijk overlast en / of schade toebrengt aan mens, natuur, landschap of milieu. Voor de compensatie van niet te voorkomen schade wordt een zonerings gehanteerd.
- Waardevermindering wordt in de projectontwikkelingsfase –voorafgaande aan de vergunningverlening- op onafhankelijke wijze in beeld gebracht c.q. getaxeerd.
- Omwonenden die te maken krijgen met waardevermindering krijgen voorafgaande aan de vergunningverlening inzicht in de reële hoogte en compensatie daarvan.
- De gemeente regelt voorafgaande aan de vergunningverlening de planschadedekking een de hand van anterieure overeenkomst.

Zone tot 500 meter van een (gepland) windpark

- Aanbod aan individuele omwonenden en eventueel uitkoop.

Pluspakket

Zone tot 1100 meter van een (gepland) windpark

- Voorafgaande aan de start van de bouw van het windpark wordt de planschade voor eigenaren van woningen in deze zone geregeld.
- Een verzoek om planschade in verband met de bouw van een windpark is vrijgesteld van de standaardheffing van 500 euro.
- De gemeente neemt in de vergunning voor de bouw van een windpark de voorwaarde op dat pas gestart kan worden met de bouw, wanneer alle planschadeprocedures binnen 1100 meter zijn afgerond.
- De 2% maatschappelijk eigen risico volgens de planschadeprocedure wordt

gecompenseerd door de ontwikkelaar.

5.3 “Meeprofiteren” Basispakket

Uitgangspunt is dat omwonenden die omgevingshinder ondervinden daarvoor worden gecompenseerd doordat zij meeprofiteren van de opbrengst van een windpark zolang de windturbines er staan.

Omwonendenregeling

- Voor de zone binnen 1100 meter van een (gepland) windpark dient de ontwikkelaar met een voorstel voor een afstand gerelateerde omwonendenregeling te komen. Deze vergoeding wordt uitgekeerd zolang de windturbines er staan.

De omwonendenregeling kent een zoneringsregeling die rekening houdt met de omgevingseffecten en hinder van het windpark ter plaatse, de grootte van het park (aantal MW). Het is maatwerk per gebied.

Een financiële vergoeding in de vorm van bijvoorbeeld een korting op de elektriciteitsrekening is daarbij een optie.

Participatie in ontwikkeling en exploitatie

- Omwonendenorganisaties krijgen de gelegenheid tot ontwikkeling en exploitatie van windturbines in hun eigen woongebied, zelfstandig of als onderdeel van een parkontwikkeling door een ontwikkelaar.
- Deze ontwikkeling kan bestaan uit oprichting van een eigen energiecoöperatie of oprichting en exploitatie van eigen windturbines (dorpsmolen).
- Wanneer daar behoefte aan is, faciliteert de gemeente ondersteuning van omwonenden bij de aanpak en organisatie hiervan.
- Gedurende de bouw, beheer en exploitatie van een windpark wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van lokale bedrijven en arbeidskrachten.

Gebiedsprogramma en gebiedsfonds

- De gemeente start een gebiedsfonds met gemeentelijke inkomsten uit het windpark (leges, WOZ).
- De middelen van dit gebiedsfonds kunnen worden aangewend voor zaken van algemeen nut op het gebied van leefbaarheid, landschap, natuur, milieu en / of leefbaarheid binnen een straal van 5 km van het windpark.

Pluspakket

Grondvergoedingen

- Ontwikkelaars en gemeente bepalen in overleg een maatstaf voor een reëel vergoedingsniveau voor grondeigenaren.
- Deze maatstaf vormt het uitgangspunt voor projectontwikkeling en grondovereenkomsten.

Gebiedsprogramma en gebiedsfonds

- In overleg richten de ontwikkelaar, de gemeente en het bewonersplatform in elk gebied met een (gepland) windpark gezamenlijk een gebiedsfonds in.
- In de projectontwikkeling voor het windpark wordt een koppeling gemaakt met het bredere gebieds / investeringsprogramma voor het gebied.

Financiële participatie

- De ontwikkelaar biedt omwonenden in een straal van 5 km van het (geplande) windpark de mogelijkheid voor financiële participatie (aandelen of obligaties) in het windpark. De initiatiefnemer doet hiervoor een voorstel.

5.4 Zorgvuldig beheer

Pluspakket

- Piekgeluid wordt zoveel mogelijk voorkomen door de wettelijke 47Lden af te spreken als gemiddelde voor een korte periode dan als jaargemiddelde.
- Stilstandsvoorzieningen (stopknop) in bijzondere situaties.

6. Gebruikte bouwstenen (aanbevelingen gebiedsproces I)

6.1 Inhoudelijke bouwstenen per thema

Hieronder geven we in het verlengde van de inbreng en bevindingen per thema mogelijke overwegingen en afspraken weer die in een raamovereenkomst aan de orde kunnen komen. We volgen daarbij de eerder gehanteerde indeling.

6.2 Minimaliseren overlast

Minimalisering van overlast wordt over het algemeen als meest belangrijke punt ervaren door de deelnemende omwonenden. De aanbevelingen (suggesties mogelijke afspraken) zorgen in de meeste gevallen voor een derving van de opbrengst voor de exploitant. Ook dit moet onderdeel zijn van de dialoog tussen partijen.

Best inzetbare technieken

Nieuwere technieken kunnen bijdragen aan het verminderen van geluids- en lichthinder.

Mogelijke afspraak:

Ontwikkelaars zetten windturbines in die voldoen aan de best beschikbare technieken, waarbij geluids- en lichthinder wordt geminimaliseerd. Hierbij te denken aan:

- *Het toepassen van een coating op de wieken die schittering vermindert.*
- *Het afschermen van de verlichting (indien deze vereist is) voor de omwonenden of het toepassen van radarsystemen voor het aanzetten van verlichting als dat nodig is.*
- *Het toepassen van geluid reducerende maatregelen zoals een zaagtand langs de rand van de wieken.*

Molen stilzetten bij slagschaduw

In Nederland is het vrij gebruikelijk om windturbines stil te zetten bij slagschaduwoverlast.

Mogelijke afspraak:

Ontwikkelaars gaan akkoord met een stilstandsregeling bij slagschaduwoverlast.

Camouflerende maatregelen

Er zijn maatregelen te bedenken die voor de omgeving een maskerend effect hebben. Een windturbine is wegens zijn omvang nooit te verstoppen, maar de verstoring van het beeld kan wel verminderd worden maar dit zal niet door iedereen zo ervaren worden.

Mogelijke afspraak:

Pas maatregelen toe die een verbetering geven van het visuele effect van de windturbines. Hierbij te denken aan:

- *Versterken of aanbrengen van landschapselementen.*
- *Kleurkeuze van de windturbine.*
- *In groene tinten verlopen van de voet van de windturbine in een beboste omgeving.*

- *Het aanbrengen van erfbeplanting.*

Verstrekken van een tijdelijke vergunning

Windenergie op land heeft een belangrijke rol in de huidige energietransitie. De verwachting is dat over 25 jaar windenergie op land mogelijk een andere positie inneemt in het duurzame energielandschap. De ontwikkelaar vraagt een vergunning aan voor 25 jaar. Door deze tijdelijke vergunning te verstrekken kan op dat moment door de ontwikkelaar en de gemeente een nieuwe afweging worden gemaakt over de noodzaak van de windturbines voor de opwekking van duurzame energie.

Mogelijke afspraak:

De ontwikkelaar vraagt een vergunning aan voor de periode van 25 jaar.

Afbraakregeling vastleggen

Het kan voorkomen dat een windturbine om bepaalde redenen voor langere tijd niet wordt gebruikt en geen energie opwekt. Om te voorkomen dat de omgeving onnodig overlast blijft ervaren kan er een afbraakregeling worden overeengekomen tussen de ontwikkelaars en de gemeente.

Mogelijke afspraak:

De gemeente en de ontwikkelaar stellen gezamenlijk een afbraakregeling op. Deze wordt vastgelegd via de vergunning.

Monitoring

Om overlast inzichtelijk te maken is door omwonenden naar voren gebracht om een nulmeting uit te voeren en een monitoringsprogramma op te zetten. Het is van belang dat dit door een onafhankelijke partij gebeurt en dat de resultaten hiervan transparant beschikbaar komen. Dit verschaft alle betrokkenen inzicht over de werkelijke overlast als gevolg van geluid en licht.

Mogelijke afspraak:

De gemeente start een monitoringsprogramma, uitgevoerd door een onafhankelijke partij. De kosten van dit programma worden gedragen door de projecten. De betrokkenheid van ontwikkelaars en omwonenden wordt goed ingevuld. De resultaten worden transparant gedeeld onder de betrokkenen.

Grondposities moeten niet leidend zijn in de keuze van locaties voor een windturbine

De beste ruimtelijke opstellingsvariant zou leidend moeten zijn. De ontwikkelaars moeten voorkomen dat grondposities leidend worden in het ontwerp. In andere plaatsen zijn goede ervaringen opgedaan met het socialiseren van grondvergoedingen.

Mogelijke afspraak:

Met de grondeigenaren en ontwikkelaars overeenkomen dat er een goede regeling komt om de grondvergoedingen te verdelen onder de betrokkenen.

6.3 Compensatie schade

Onder compensatie wordt verstaan het vergoeden van de materiële en immateriële schade toegebracht aan de omwonenden door de realisatie van een windpark. Vaak wordt hiervoor participatie (of een participatieplan) ingezet door ontwikkelaars. Participatie kan eventueel ingezet worden als middel om middelen te creëren voor de compensatie, maar is meestal een onderdeel van “mee profiteren”.

Planschade

Omwonenden maken zich zorgen over de waardevermindering van hun woning en de financiële consequenties voor bepaalde activiteiten (horeca, bed & breakfast, enz.). Waardedaling moet vooraf vastgesteld worden waarbij omwonenden ook aandacht vragen voor de 2% maatschappelijk eigen risico. Voor compensatie voor de visuele gevolgen is er een voorkeur voor een omwonendenregeling (op basis van afstand tussen woning en windturbine gerelateerde vergoeding) boven een gebiedsfonds.

Mogelijke afspraak:

Gemeente en ontwikkelaars maken afspraken om planschade vooraf te regelen.

Reële grondvergoeding en “premie” via de omwonendenregeling

Op dit moment worden in bepaalde projecten (Tholen / Flevopolder) in Nederland hoge grondvergoedingen betaald. Het heeft de voorkeur om reële grondvergoedingen te hanteren en “premie” te vergoeden via de omwonendenregeling. Aan de hand van deze voorbeelden kan een variant voor Emmen worden uitgewerkt. Een kanttekening moet worden gemaakt dat als partijen al grondposities hebben gevestigd, de onderhandelingspositie voor een socialisering van de grondvergoeding minder sterk is.

Mogelijke afspraak:

Vergoedingsmechanisme vastleggen tussen ontwikkelaars, grondeigenaren en omwonenden.

Afstand, “visuele last” en “geluidslast” zijn verschillende elementen in de omwonendenregeling

De omwonenden ervaren visuele- en geluidslast niet een-op-een gerelateerd aan de afstand. Deze elementen moeten ook afzonderlijk worden geadresseerd in de omwonendenregeling.

Mogelijke afspraak:

Afstand, “visuele last” en “geluidslast” krijgen afzonderlijk van elkaar een plek in de omwonendenregeling. Betrek inwoners bij het proces en betrek de beleving van de omwonenden bij de uiteindelijke keuze.

Investeringsprogramma voor de betreffende gebieden

De gemeente Emmen verricht een inspanning om ruimte te maken voor windenergie in de gemeente. Hiermee draagt zij significant bij aan het behalen van de doelstellingen van de provincie en het Rijk. De middelen die op basis hiervan binnenkomen (onder andere leges) kunnen in het betreffende gebied worden ingezet al onderdeel van een investeringsprogramma. Aanvullend kan de gemeente extra middelen vragen aan de provincie en het Rijk.

Mogelijke afspraak:

De gemeente Emmen zet een investeringsprogramma in voor de betreffende gebieden, brengt daarvoor eigen middelen in (bijvoorbeeld WOZ-inkomsten en leges) en spant zich in om hiervoor aanvullende middelen bij de provincie en het Rijk te verkrijgen.

6.4 Omgangsafspraken

Omgangsafspraken zouden niet gedefinieerd hoeven te worden indien er sprake is van “een goede buur”. In de praktijk blijkt echter dat als deze afspraken niet vooraf gemaakt en vastgelegd worden, er al snel een “burenruzie” ontstaat en er geen sprake meer is van een goede buur. Hoe gaan we met elkaar om en wat kunnen we als burens van elkaar verwachten?

Geen onderscheid in afgesproken regels

Maak geen onderscheid in afgesproken regels tussen inwoners van de gemeente Emmen en betrokken inwoners van een buurgemeente.

Mogelijke afspraak:

De gedragscodespelregels worden ook van toepassing verklaard op buurgemeenten in overleg met ontwikkelaars en de buurgemeenten.

Een onafhankelijk “windparkloket” voor vragen en klachten

Het is belangrijk dat er een centraal aanspreekpunt is voor vragen en klachten. Dit kan in de vorm van een “windparkloket” dat door een onafhankelijke partij wordt gefaciliteerd.

Mogelijke afspraak:

Er komt een onafhankelijk windparkloket. Dit loket maakt klachten, vragen en vervolgacties zichtbaar op een website. Per gebied wordt een bewonerscommissie opgericht die verbonden is aan het “windparkloket”.

Bindende omgangsafspraken, afdwingbaarheid, boete bij niet afhandelen klachten

Om de afhandeling van klachten niet vrijblijvend te maken, maken we hier duidelijke omgangsafspraken over. De afhandeling wordt afdwingbaar gemaakt en de mogelijkheid voor boetes bij het niet afhandelen van klachten wordt overeengekomen.

Mogelijke afspraak:

Gemeente en ontwikkelaars maken bindende omgangsafspraken in de vergunning. Gemeente en ontwikkelaars ontwerpen gezamenlijk een arbitrage regeling.

6.5 Meeprofiteren

De komst van een windpark wordt meestal niet als positief ervaren door de meeste mensen. Indien er echter sprake kan zijn van “meeprofiteren” door het gebied (en haar inwoners) kan de komst van een windpark ook positieve gevolgen hebben.

Financieel participeren

Ten aanzien van “meeprofiteren” staat het merendeel van de deelnemende omwonenden momenteel nog niet open voor financiële participatie via aandelen of obligaties. Korting op elektriciteit of een omwonendenregeling heeft op dit moment meer de voorkeur mede omdat dit geen eigen inbreng van middelen vereist. De afgelopen periode hebben we de belangstelling onder omwonenden om mee te profiteren van de windturbines zien groeien. De meeste belangstelling gaat uit naar vormen, waarbij men zelf weinig moeite hoeft te doen en de risico's beperkt zijn.

Mogelijke afspraak:

De ontwikkelaars en omwonenden maken afspraken om financieel te kunnen participeren. Er kan gestart worden met een omwonendenregeling. Dit geld kan eventueel gekoppeld worden aan financiële producten (bijvoorbeeld obligaties en certificaten van aandelen). Bied ondersteuning bij opzetten coöperatie
Positieve betrokkenheid bij windenergie wordt vergroot door deel te nemen via een coöperatie. Hiervan zijn in Nederland diverse voorbeelden. In Emmen heeft zich een aantal geïnteresseerden gemeld en aangegeven hier ondersteuning bij te willen ontvangen.

Mogelijke afspraak:

De gemeente Emmen organiseert ondersteuning aan potentiële initiatiefnemers voor energiecoöperaties in de vorm van workshops, informatieavonden en standaardconcepten en ervaringen uit andere projecten. De projectontwikkelaars gaan op een proactieve manier samenwerken met deze initiatiefnemers.

Lokale werkgelegenheid creëren

In de regio Emmen vindt een aanzienlijke investering plaats in windenergie. Dit biedt mogelijkheden om de lokale werkgelegenheid te stimuleren.

Mogelijke afspraak:

De gemeente, ontwikkelaars, realiserende en onderhoudende partijen komen overeen dat zoveel mogelijk gebruik gemaakt wordt van lokale bedrijven en arbeidskrachten.

Bijlage 2 Vragenlijst onder deelnemers gebiedsproces II

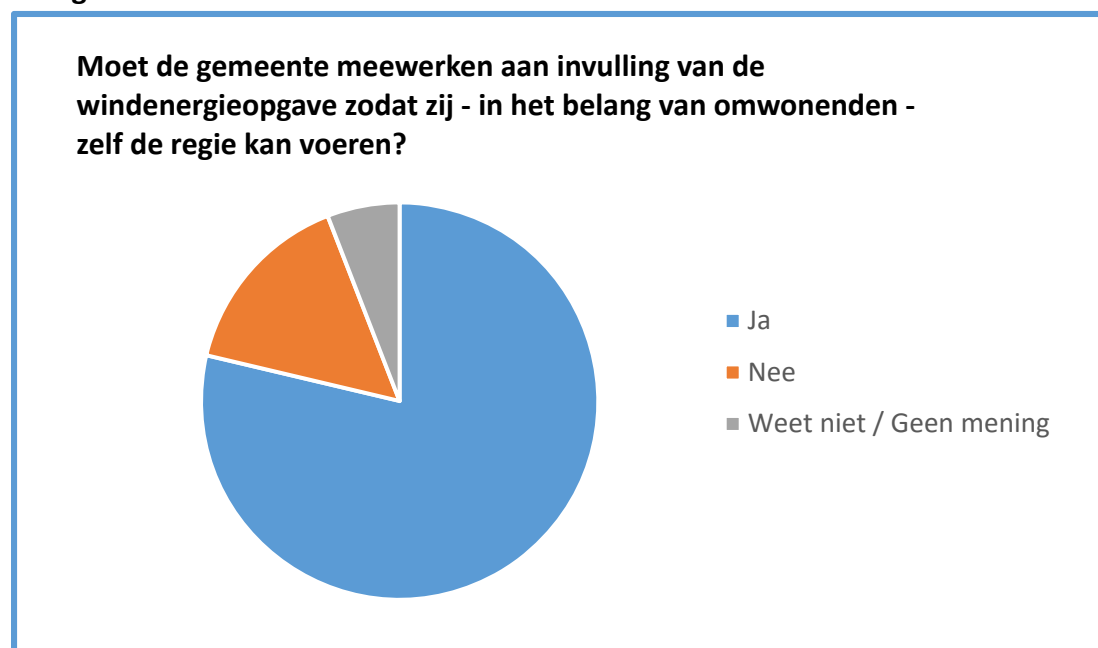
Platform Windkracht 3 wil alle deelnemers aan het gebiedsproces de mogelijkheid geven hun mening te geven en mee te denken over belangrijke keuzepunten waar de gemeente voor staat. Na afloop van de gemeentebrede bijeenkomst is daarom per e-mail een vragenlijst met tien vragen gestuurd naar alle deelnemers waarvan een e-mailadres bekend was.

In totaal hebben 300 deelnemers van het gebiedsproces een vragenlijst ontvangen. 188 respondenten hebben de vragenlijst ingevuld, wat neerkomt op een respons van 62% van de deelnemers. Enkele respondenten hebben vragen overgeslagen en dus niet beantwoord; het gaat hier om kleine aantallen 'niet-respondenten' per vraag.

De vragenlijst bestond uit acht gesloten vragen en twee stellingen waarover de deelnemers hun mening konden geven. Bij acht van de tien vragen was de mogelijkheid gegeven om een toelichting te geven bij het antwoord en daar is ook ruim gebruik van gemaakt.

Hieronder vindt u de uitkomsten van de vragenlijst en een korte samenvatting van de gegeven reacties. Op de website www.windkracht3.nl vindt u de volledige rapportage.

Vraag 1

Conclusie: een overgrote meerderheid van de respondenten (148 van de 188) vindt dat de gemeente moet meewerken aan de invulling van de windenergie opgave zodat zij in het belang van omwonenden de regie kan voeren.

In de gegeven toelichtingen worden door de respondenten die deze vraag met 'ja' beantwoordden grofweg drie verschillende argumenten gegeven waarom ze het belangrijk vinden dat de gemeente de regie neemt in dit proces:

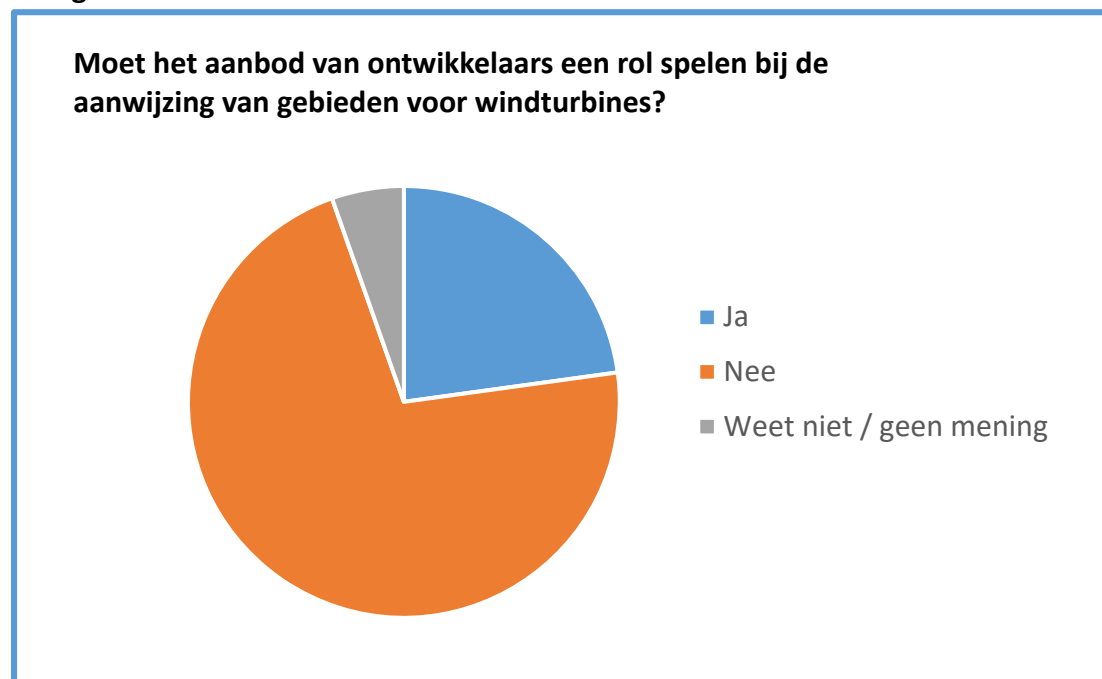
- De gemeente kent de lokale omstandigheden het beste;

- De gemeente weet beter wat de gevolgen zijn voor de gebieden bij plaatsing van windturbines;
- Omwonenden zijn slechter af onder de Rijkscoördinatieregeling.

In de toelichting wordt ook meermaals aangegeven dat de gemeente de regie moet houden, maar zich daarbij wel moet houden aan de voorwaarden gesteld in de uitvraag. Ook moet ze luisteren naar wat inwoners belangrijk vinden.

De respondenten die deze vraag met 'nee' hebben beantwoord geven in de toelichting onder andere aan dat het beter is de regie terug te geven aan de provincie of het rijk. De gemeente moet zich verzetten tegen de komst van windturbines en haar inwoners beschermen.

Vraag 2

Conclusie: een ruime meerderheid van de respondenten (132 van de 184) vindt niet dat het aanbod van ontwikkelaars een rol moet spelen bij de aanwijzing van gebieden.

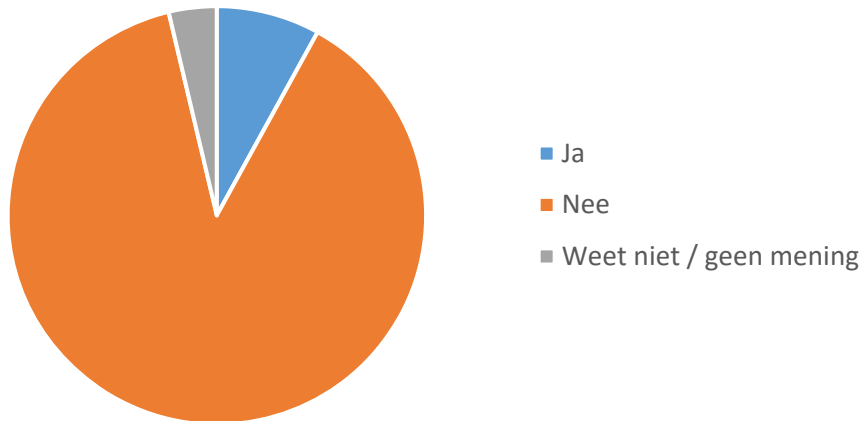
Uit de toelichtingen blijkt dat veel respondenten die de vraag met 'nee' hebben beantwoord, vinden dat de gemeente het belang van omwonenden voorop moet zetten. Er ontbreekt vertrouwen in ontwikkelaars. Het belang van projectontwikkelaars is financieel en niet maatschappelijk. Het aanbod van ontwikkelaars voldoet niet aan de door de gemeente gestelde randvoorwaarden.

Een aantal respondenten vraagt zich af of de gemeente wel de mogelijkheid heeft niet in te gaan op het gedane aanbod. Er is weinig concurrentie.

De respondenten die deze vraag met 'ja' beantwoord hebben geven daarbij in hun toelichting aan dat het aanbod van de projectontwikkelaars wel moet voldoen aan de eisen in de uitvraag.

Vraag 3

Mogen grondposities van ontwikkelaars volgens u een rol spelen in de besluitvorming?

Conclusie: een overgrote meerderheid van de respondenten (165 van de 187) geeft aan dat de grondposities van ontwikkelaars geen rol mogen spelen in de besluitvorming.

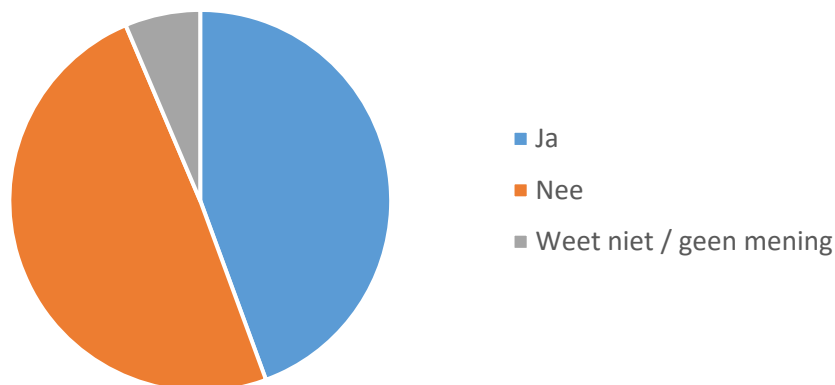
Als motivatie voor dit antwoord geven opvallend veel respondenten in de toelichting bij hun antwoord aan dat het belang van omwonenden voorop moet komen te staan. Wanneer de grondposities van ontwikkelaars een rol gaan spelen, dan vrezen ze dat het financiële belang een rol gaat spelen.

Ook wordt aangegeven dat er dan sprake is van een monopoliepositie voor de ontwikkelaars met grondposities. Er is geen concurrentie meer in aanbiedingen.

Degenen die deze vraag met 'ja' hebben beantwoord, geven in de toelichting onder andere aan dat het wel belangrijk blijft dat omwonenden niet gehinderd worden.

Vraag 4

Mogen de grondposities van de gemeente volgens u een rol spelen in de besluitvorming?

Conclusie: de respondenten zijn verdeeld over de vraag of de grondposities van de gemeente een rol mogen spelen bij de besluitvorming (83 zeggen ja en 92 zeggen nee).

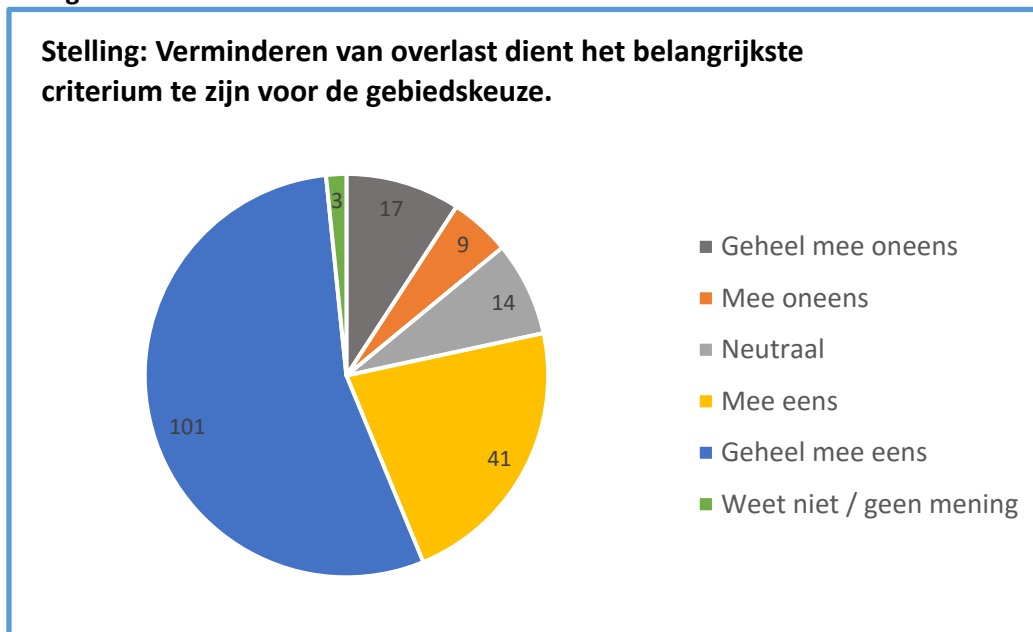
De respondenten die deze vraag met ja hebben beantwoord geven in de toelichting aan dat ze het belangrijk vinden dat de gemeente handelt in het belang van omwonenden. Ook vinden ze het belangrijk dat de gemeente hiermee meer sturing aan het proces kan geven waardoor het binnen de gestelde "criteria" kan blijven. Ook wordt aangegeven dat er overleg moet zijn en dat inwoners betrokken moeten worden.

Een aantal respondenten geeft aan dat ze graag zien dat de gemeente een actieve rol gaat spelen. Dit geeft druk naar de ontwikkelaars en de beschikbare compensatie kan optimaal naar het gebied gaan.

De respondenten die deze vraag met nee hebben beantwoord geven daarbij vooral als motivatie aan dat het algemeen belang van omwonenden voorrang heeft op de eventueel verkregen grondposities. Grondposities geven geen garantie voor objectieve plaatsing. Men moet de gebieden aanwijzen waar de minste hinder is voor omwonenden.

Ook zijn er respondenten die aangeven dat de gemeente geen posities beschikbaar moet stellen. De doelstelling is een windmolenvrije gemeente.

Vraag 5

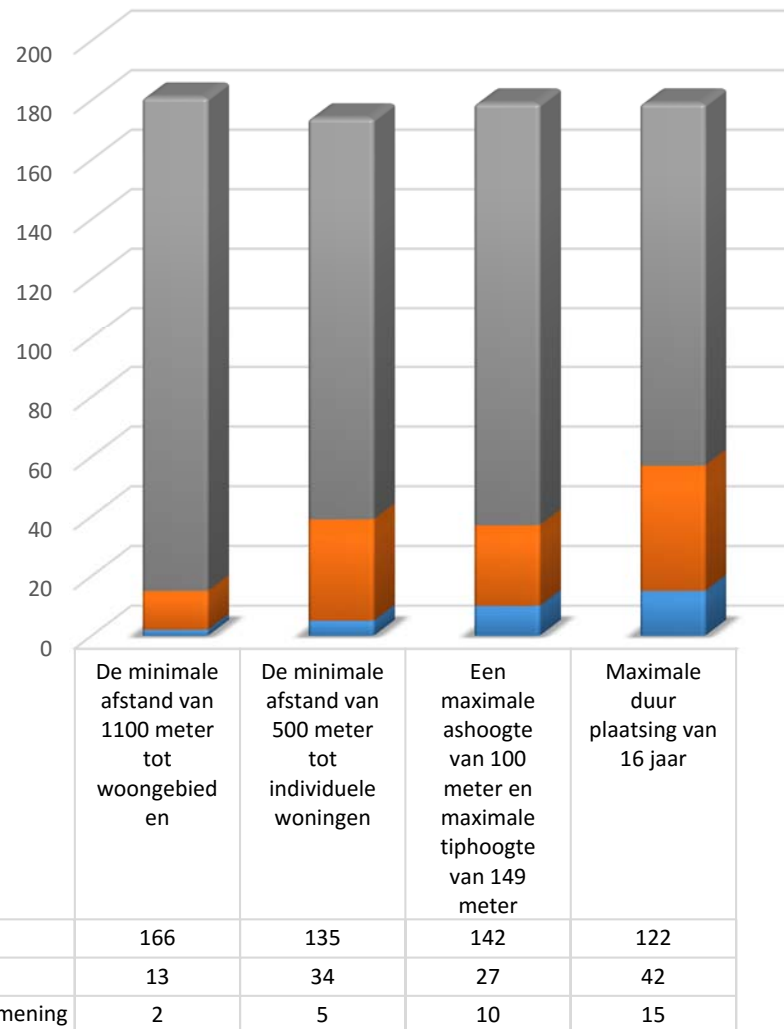

Conclusie: de meeste respondenten (152 van de 185) zijn het eens of zelfs geheel eens met de stelling dat het verminderen van overlast het belangrijkste criterium moet zijn voor de gebiedskeuze.

Verminderen van overlast vinden de deelnemers belangrijk. Ze zien het liefst zo min mogelijk overlast van turbines. Gezondheid van omwonenden staat voorop. Dit moet volgens een aantal respondenten zwaarder wegen dan andere belangen.

Vraag 6

Vindt u dat de gemeente moet vasthouden aan de randvoorwaarden zoals gesteld in de uitvraag aan de ontwikkelaars? Wilt u dit hieronder per randvoorwaarde aangeven?

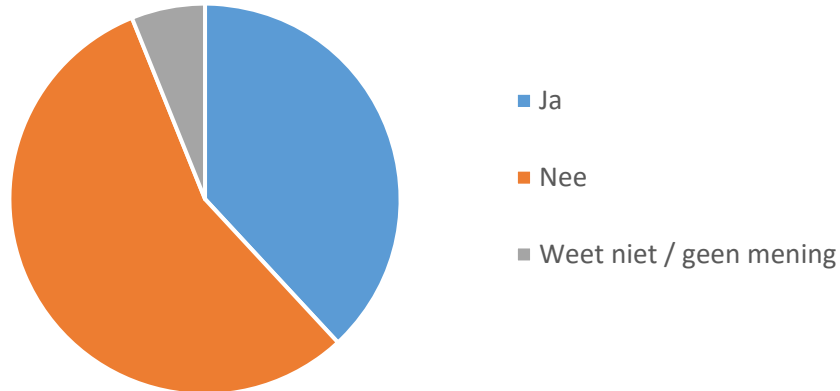
Conclusie: voor alle vier gestelde randvoorwaarden vindt een grote meerderheid van de respondenten dat de gemeente eraan dient vast te houden.

In de toelichting bij de antwoorden geven deelnemers onder andere aan dat de afstand tot woongebieden en individuele woningen groter zou moeten zijn dan de gestelde 1100 en 500 meter.

De maximale duur van plaatsing lijkt een iets minder belangrijke voorwaarde te zijn voor een deel van de respondenten. In de toelichting geeft een aantal respondenten aan dat plaatsing voor een langere duur bespreekbaar is als het rendement van de turbines dan hoger is en er meer geld ten goede komt aan het gebied.

Vraag 7

Mag in gebieden volgens u afgeweken worden van de hiervoor genoemde gemeentebrede voorwaarden op basis van overeenstemming met bewoners?

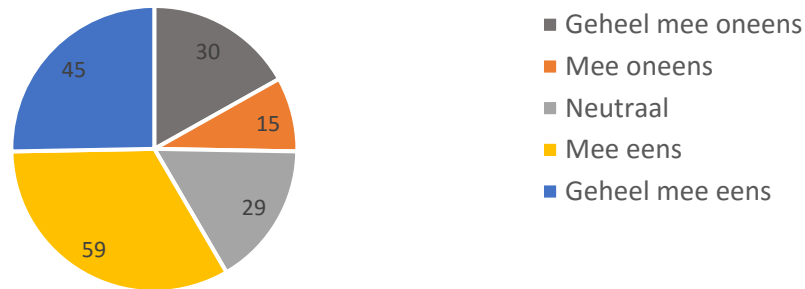
Conclusie: een meerderheid (101 van de 181 respondenten) vindt dat er in gebieden niet afgeweken mag worden van de gemeentebrede voorwaarden op basis van overeenstemming met bewoners. Een minderheid (69 van de 181 respondenten) vindt dat er dan wel mag worden afgeweken.

Respondenten geven aan dat het belang van omwonenden voorop moet blijven staan. Een aantal deelnemers geeft aan dat van de gestelde voorwaarden mag worden afgeweken als het minder overlast oplevert voor omwonenden. Aangegeven wordt dat alle betrokken bewoners dan wel (schriftelijk) akkoord moeten zijn.

Ook geeft een groep deelnemers aan dat de voorwaarden gesteld zijn en dat de gemeente zich hieraan moet houden. Bovendien is het onmogelijk om alle inwoners op één lijn te krijgen.

Vraag 8

Stelling: De gemeente moet binnenkort een besluit nemen of, waar en onder welke voorwaarden ontwikkeling van windmolens in de gebieden wordt toegestaan.

Conclusie: een duidelijke meerderheid van de respondenten (104 van de 178) geeft aan dat ze het eens of zelfs geheel eens zijn met de stelling dat de gemeente binnenkort een besluit moet nemen of, waar en onder welke voorwaarden ontwikkeling van windturbines in de gebieden wordt toegestaan. Toch is ook een ruim aantal deelnemers (45 van de 178) het oneens of zelfs geheel oneens met de stelling.

Een groep respondenten geeft aan geen turbines binnen de gemeentegrenzen te willen. Dit moet ook een keuze zijn voor de gemeenteraad.

Daarnaast wordt aangegeven dat de gemeente aan moet geven waar ze voor staat en welke keuzes ze maakt. Niemand is gebaat bij te lange onzekerheid, er moet duidelijkheid komen. Ook moet worden voorkomen dat de provincie of het Rijk de regie overneemt.

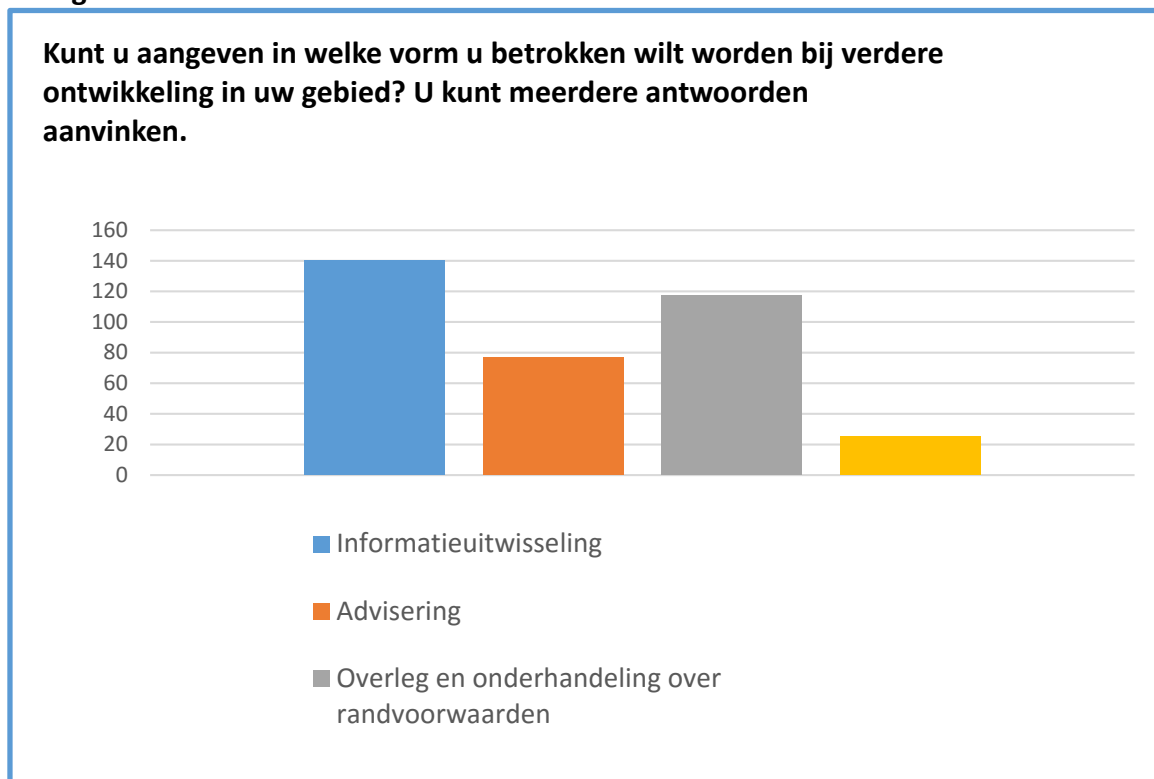
Daarentegen wordt aangegeven dat er nog teveel onzekerheden zijn. Er moet meer onderzoek komen naar alternatieven. Er moet duidelijkheid komen over het Verdrag van Meppen en omwonenden hebben behoefte aan inzicht in cijfers, rendementen en kosten.

Vraag 9

Conclusie: Een ruime meerderheid (154 van 181) geeft aan actief betrokken te willen worden bij de verdere ontwikkeling als zijn/haar omgeving door de gemeente wordt aangewezen. Aan de deelnemers die deze vraag met “ja” hebben beantwoord is over een nadere invulling van deze betrokkenheid hun mening gevraagd in de volgende vraag (vraag 10).

Vraag 10

Conclusie: Een groot aantal deelnemers geeft aan behoefte te hebben aan informatie-uitwisseling (140 van 154) en overleg en onderhandeling (117 van 154). De helft van de respondenten (77 van

154) wil betrokken worden bij de advisering in zijn/haar gebied. Een kleiner aantal respondenten (25 van 154) wil betrokken worden bij het mede zelf ontwikkelen van een windpark.

Bijlage 3 Reactie(s) op conceptrapport gebiedsproces II

Mail van C.J. de Weerd

Van: C.J. de Weerd [mailto:cjdeweerd@hetnet.nl]

Verzonden: donderdag 24 maart 2016 21:29

Aan: windkracht3

Onderwerp: platform windkracht 3

Platform Windkracht 3

Hr. Rietveld,

Hr. Hoekstra.

Geachte heren,

Dank voor uw bericht en documentatie.

Wellicht overbodig maar ik wil toch nog wijzen op de bijzondere positie van het dorpje Diphooorn dat uitkijkt op de N 34.

Wij horen tot de gemeente Coevorden.

Ik hoor of lees weinig over overleg met die gemeente.

In ieder geval zal plaatsing van windmolens het aanzien van het dorp veranderen.

Er is kennelijk sprake van 2 types molens, die van 100 - en van 200 meter hoogte.

Het plaatsen van molens van 200 meter zal op grote bezwaren stuiten. Vooral ook door het permanent aanwezige rode knipperlicht.

Ik sluit me verder aan bij wat de vertegenwoordiger van dorpsbelangen Sleen – Diphooorn naar voren heeft gebracht.

Ik hoop dat deze opmerkingen meegenomen worden in de besluitvorming.

Hoogachtend,

C.J. de Weerd

Diphooorn 12

7842TB Diphooorn